

College of Education, Kharod
6.2.1 (3) Souvenir-National Seminar-2018

Souvenir

National Seminar on
NextGen Approaches to Teaching & Learning

24th June, 2018
and

Felicitation Programme of

Prin. Dr. Prafulsinh J Raj

&

Dr. Jayant A Shah

Teaching-Learning Tools

Next Gen

Approaches to Teaching & Learning

PATRONS

- MR. ARIFBHAI VAJIFDAR (President)
MR. MOHMMADBHAI A. BHAIYAT (Secretary)
MR. AHMED MOHMMAD UNIA (Trustee)
MR. SAIDBHAI KHARODIA (Trustee)

Seminar Director

Dr. Intekhabalam K. Ansari
Assistant Professor, College of Education, Kharod

Seminar Co-ordinator

Dr. Divyesh Z. Parmar
Principal, Government Secondary School, Kansia

Advisory Board

- Dr. Kishor Naik (Dean, Faculty of Education, VNSGU, Surat)
Dr. Rajendra Patel (Hod, Faculty of Education, VNSGU, Surat)
Dr. Jayendrasinh Gohil (Other than Dean, Faculty of Education, VNSGU, Surat)
Dr. Vinod Patel (Former Dean, Faculty of Edu., VNSGU, Surat)

Organizing Committee

- MR. Viren Ghadiyali Mo. 9879286501
MR. Mahmad Jangada Mo.9898980079
Dr. Mukesh Goyani Mo. 9724847568
Dr. Jignesh Kanthariya Mo.9428869575
Mr. Nilesh Upadyay Mo. 9825492963
Mr. Kalpesh Patel Mo. 9898454931

CTE Team

- Prof. R. G. Kothari (President) Dr. Jagdeep. R. Sonwane (Vice President)
Dr. Jignesh. B. Patel (General Secretary) Dr. Prerana H. Shelat (Joint Secretary)
Mr. Subhash V. Makwana (Treasurer) Dr. Suresh R. Parmar (State Cordinator)
A. V. Jayalakshmi (State Cordinator)

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના ઉપકુલપતિશ્રીનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

આપણી વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત વિશ્વવિદ્યાલયના શિક્ષક-શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયોમાંનું, ૨૭ વર્ષથી મૂલ્ય આધારિત પ્રશિક્ષણના ધ્યેયને વરેલું એક મહાવિદ્યાલય એટલે કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ. કોલેજ પરિવારમાં પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ જે તે કોલેજની આશાસ્પદ અને ઉપયોગી મૂડી છે. આ કોલેજના પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓના સંઘે કોલેજના પ્રાચાર્ય ડૉ. પ્રફુલસિંહ જે. રાજ અને કોલેજના એસો. પ્રોફેસર ડૉ. જયંતભાઈ એ. શાહની પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રની કર્તવ્ય યાત્રાને બીરદાવવા-સન્માનવા એક અનુકરણીય પગલાંરૂપે નેશનલ સેમિનારનું આયોજન કર્યું છે તે માટે કોલેજના પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓના સંઘને અભિનંદન પાઠવું છું.

શિક્ષણ એ તો જ્ઞાન અને પ્રબુદ્ધતામાંથી પસાર થતી એક અનંતયાત્રા છે. આવી યાત્રા માનવતાના વિકાસના નવાં ઢારા ખોલે છે, જ્યાં સંકુચિતતા, ક્ષુદ્રતા, વિસંવાદ, ઈર્ષ્યા, વેરઝેર કે દુશ્મનાવટ માટે નથી તક કે નથી અવકાશ. તે તો માનવીને સુગ્રથિત પૂર્ણ માનવમાં પરિવર્તિત કરી નાંખે છે અને એક ઉમદા ચેતના બનાવે છે. તેને વિશ્વની એક કિંમતી જણાસ બનાવે છે.

શિક્ષણ સાથે જીવનની નિસબત ધરાવનારા શિક્ષકો, અધ્યાપકો, આચાર્યો, પ્રોફેસરો, શિક્ષણકારો તથા સરકારો વગેરેએ શિક્ષણને સહિયારું સાહસ બનાવીને શિક્ષણના ધ્યેયો અને હેતુઓની સાચી-ઊંડી સમજ કેળવીને એક સરસ શૈક્ષણિક મોડેલ બનાવવાની તાતી જરૂર છે. બધા જ ક્ષેત્રો સાથે શિક્ષણ ક્ષેત્રની સમસ્યાઓ, સંઘર્ષોના ઉકેલ માટે, સમાજ અને રાષ્ટ્રના સુગ્રથિત વિકાસ માટે શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં જરૂરી સંશોધનો થવાં જરૂરી છે. શિક્ષક પ્રશિક્ષણની કોલેજ અને વિભાગોએ, શિક્ષણની બીજી કોલેજોએ આવી કોન્ફરન્સ-સેમિનાર યોજી વિવિધ વિષયો પર ઉચ્ચ પ્રકારનું વાચન, મનન, લેખન, ખેડાણ, સંશોધન કરવા સંશોધકોને પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવું જોઈએ. ડૉ. સર્વપલ્લી રાઘાકૃષ્ણાનના અંગૂલિ નિર્દેશ મુજબ “શિક્ષકો દેશમાં શ્રેષ્ઠ પ્રજ્ઞાવાન હોવા જોઈએ.” મહાવિદ્યાલયો અને વિશ્વવિદ્યાલયોએ શિક્ષક, અધ્યાપકોને પ્રજ્ઞાવાન બનાવવા આપા સેમિનારનું આયોજન કરવું જોઈએ.

ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજ તથા ડૉ. જયંતભાઈ શાહને નિવૃત્તિ પ્રસંગે તેમના શ્રેષ્ઠ યોગદાન બદલ અભિનંદન અને તેમને સુખરૂપ, આનંદરૂપ નિવૃત્ત જીવન માટે શુભેચ્છા પાઠવું છું.

કોલેજ પરિવાર તથા પૂર્વવિદ્યાર્થી સંઘને તેમના આ પ્રશંસનીય અનોખા વિદાય સન્માન પ્રસંગનું આયોજન કરવા બદલ અભિનંદન પાઠવું છું.

ભવદીય

ડૉ. ભાસ્કરભાઈ રાવલ

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીની શિક્ષણ વિદ્યાશાખાના ડીનશ્રીનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત સંલગ્ન કોલેજ અને એજ્યુકેશન, ખરોડ, તા. અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચના દીર્ઘકાલિન સેવાઓ આપી શકે તેવી સેવા નિવૃત્ત થતા પ્રિ. ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજ તથા એસો. પ્રોફેસર ડૉ. જયંતભાઈ જે. શાહના માનાર્થે કોલેજના પૂર્વ વિદ્યાર્થીમંડળ 'સેતુ' કમિશનરશ્રીને નેશનલ સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવ્યું એ ખૂબ જ સ્તુત્ય છે.

પ્રવર્તમાન સમયમાં વિસરાતી જતી ગુરૂપરંપરામાં કોલેજના ૧૯૯૧ના હાલ પર્યંત સુધીના પૂર્વ તાલીમાર્થીઓ ભેગા મળી શિક્ષણ, સમાજ, સંસ્કૃતિ અને સ્વવિકાસ માટે આવા આયોજનો કરે તે આવકારદાયક બાબત છે. પૂર્વ વિદ્યાર્થી મિત્રોએ 'આચાર્ય દેવો ભવ'ને ઉક્તિને સાર્થક કરવા પોતાના સમર્થન આપી અદા કરવાની આ તક ઝડપી લઈ સમાજને એક અનુકરણીય ઉદાહરણ પુરું પાડ્યું છે.

પરિવર્તનની પાંખે બેસી, વિશ્વ વિકાસની હરણફાળ ભરવા તત્પર હોવા ત્યારે પરિવર્તનના પ્રત્યાઘાતરૂપે ઉદ્ભવ પડકારો ઝીલવા, ઉચિત અનુકૂળ સાધવા માટે સંશોધન હંમેશા ઉપકારક સાબિત થયું છે. ગુરૂજનો અભિવાદનનો ઉપક્રમ આવા નિર્ણાયક સંશોધન સાથે થવું કામ સોનું સુગંધ ભળે એવું રહ્યું છે.

સેમિનારના આયોજકો, સહયોગી સૌને અભિનંદન પાઠવું છું. આ શ્રદ્ધા છે કે નિવૃત્ત થતા આચાર્ય અને અધ્યાપકના શિક્ષણ વારસાને સંવર્ધન, સંરક્ષણ અને તેના વિસ્તાર કરવામાં 'સેતુ'ના સૌ સભ્યો સહાયક અને અવશ્ય થશે જ.

કોલેજ અને યુનિવર્સિટીની વિવિધ કામગીરીમાં સંનિષ્ઠ સેવા આપી શકે તેવી સેવા નિવૃત્ત થતા પ્રિ. ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજ તથા એસો. પ્રોફેસર ડૉ. જયંતભાઈ શાહને નિવૃત્ત થઈ નિરામય રહે અને પ્રવૃત્તિમય રહે તે માટે શુભેચ્છાઓ...

ભવ
ડૉ. કિશોર આર. ના

ધી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટના પ્રમુખશ્રીનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

ધી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ દ્વારા ઇ.સ. ૧૯૯૧માં કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન-ખરોડનો પ્રારંભ થયો. અનેકવિધ શુભ અપેક્ષાઓ અને ધ્યેયો સાથે પ્રારંભાયેલ કોલેજની નિશ્ચિત દિશામાં પ્રગતિ થાય તે માટે મહેનતુ, ઉત્સાહી અને પ્રતિબદ્ધ અધ્યાપકોની નિમણૂક થઈ એમાં ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજ તથા ડૉ. જયંત શાહ પણ અધ્યાપક તરીકે નિયુક્ત થયા. અપિરત સતાવીસ વર્ષો સુધી કોલેજમાં પોતાની નિષ્ઠાપૂર્ણ ફરજ અદા કર્યા બાદ ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજ તથા ડૉ. જયંત શાહ સેવાનિવૃત્ત થઈ રહ્યા છે. આ પ્રસંગે કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ પરિવાર તથા કોલેજના ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓના મંડળ 'સેતુ' દ્વારા સી.ટી.ઇ. (કાઉન્સિલ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન)ના સંયુક્ત ઉપક્રમે Next Gen. વિષય પર નેશનલ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે ત્યારે હું આ પ્રસંગે મારી ખુશી વ્યક્ત કરું છું તથા આ નેશનલ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે ત્યારે હું આ પ્રસંગે મારી ખુશી વ્યક્ત કરું છું તથા આ નેશનલ કોન્ફરન્સની સફળતા માટે હાર્દિક શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું.

નેશનલ કોન્ફરન્સમાં જે વિચારો રજૂ થશે તથા ચર્ચા થશે એ સમગ્ર શિક્ષણ જગતને અનેક રીતે ઉપયોગી પુરવાર થશે એવી મને ઊંડી શ્રદ્ધા છે. હું આ નેશનલ કોન્ફરન્સમાં ભાગ લેનાર સૌ શિક્ષણપ્રેમી મિત્રોને મારાં હાર્દિક અભિનંદન પાઠવું છું.

પ્રિ. ડૉ. પી. જે. રાજ તથા પ્રા. ડૉ. જયંત શાહની નિવૃત્તિ પ્રસંગે નેશનલ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવાનો રચનાત્મક વિચાર કરવા બદલ સૌનો આભાર માનું છું અને અભિનંદન પણ પાઠવું છું.

પ્રિ. ડૉ. પી. જે. રાજ તથા પ્રા. ડૉ. જયંત શાહનું નિવૃત્ત જીવન સફળ, સુખી, નિરામય અને દીર્ઘાયુ બને એવી પરમકૃપાળુ પરમાત્માને દુઆ કરીને વિરમું છું.

આભાર સહ...

ભવદીય

શ્રી આરીફ વજીદદાર

ધી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટના મંત્રીશ્રીનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

અઢી ટાયકા પહેલાં ભરૂચ જિલ્લામાં અત્યંત આવશ્યક હતી તેવો શિક્ષક તાલીમની કોલેજ માનનીયશ્રી અહમદ પટેલ સાહેબની પ્રેરણાથી ધી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ - ખરોડ (અંકલેશ્વર)ના સંચાલન હેઠળ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ મુકામે તા. ૦૫-૦૬-૧૯૯૧ થી કાર્યરત થઈ. શરૂઆતના વર્ષોમાં અનેક સંઘર્ષો સામે ટકીને ટ્રસ્ટીઓની હૂંફાળા માર્ગદર્શન અને કોલેજના શૈક્ષણિક અને વહીવટી કર્મચારીઓની સમર્પિત કામગીરીને લીધે દક્ષિણ ગુજરાતમાં શિક્ષક તાલીમના ક્ષેત્રમાં કોલેજ આગવું સ્થાન પામી છે.

કોલેજના પરિવારમાં ટ્રસ્ટી મંડળ, પ્રાચાર્ય, પ્રાધ્યાપકો, વિદ્યાર્થીઓ ઉપરાંત પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે. કોલેજ સદ્ભાગ્ય ધરાવે છે કે શરૂઆતથી કોલેજના કાર્યક્રમો, પ્રવૃત્તિઓ વગેરેમાં તેમનો ઉષ્મા ભર્યો સહકાર કોલેજને મળ્યો છે. ૨૭ વર્ષની યશસ્વી સેવા બવી કોલેજના પ્રાચાર્ય ડૉ. પ્રફુલસિંહ જે. રાજ અને સિનિયર પ્રાધ્યાપક ડૉ. જયંતભાઈ શાહ વચ્ચે મર્યાદાને કારણે કોલેજમાંથી સેવા નિવૃત્ત થઈ રહ્યા છે ત્યારે તેમને જુદી જ રીતે વિદાય સન્માન આપવાનું ભગીરથ કાર્ય પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થી મંડળે ઉપાડવું છે ત્યારે પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થી મંડળ 'સેતુ'ને હું ટ્રસ્ટ વતી ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવું છું.

ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજની પ્રધ્યાપક અને આચાર્ય તરીકેની ડૉ. જયંતભાઈ એ. શાહની અધ્યાપક તરીકેની સંનિષ્ઠ સેવાઓની હું નોંધ લઉં છું. તેઓ બંનેને દીર્ઘાયુષ્ય અને નિરામય સ્વાસ્થ્ય માટે અને પ્રવૃત્તિમય આનંદિત નિવૃત્ત જીવન માટે શક્તિ આપવા પરવરદિગારને બંદગી કરું છું.

પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થી મંડળને આવા અનોખા વિદાય સન્માન સમારોહના આયોજન બદલ ધન્યવાદ.

કોલેજના વિકાસ માટે આપ સૌના સહકારની અપેક્ષા રાખું છું.

ભવદીય
શ્રી મહંમદભાઈ ભેચાવ

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન-ખરોડના પૂર્વ પ્રાચાર્યનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

શિક્ષણની એક વ્યાખ્યા છે “શિક્ષણ એ સાંસ્કૃતિક વારસાનું જતન કરી તેનું હસ્તાંતરણ કરવાની પ્રક્રિયા છે.” એ ઉક્તિને ઉગર કરવાનું પ્રશંસનીય કામ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડના પૂર્વ તાલીમાર્થીઓએ કર્યું છે. તેઓએ કોલેજમાં તાલીમ દરમિયાન મેળવેલ શિક્ષણ, સંસ્કારદીક્ષાને જીવન તથા વ્યવસાયમાં લાવવાનો પ્રામાણિક પ્રયત્ન કર્યો છે.

કોઈકે કરેલો પ્રેમ અને ઉપકાર સતત ચાદ રાખવો અને તેને માટે કામ કરવું એટલે કૃતજ્ઞતા. અમારા પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓએ અમે કરેલા પ્રેમને ચાદ રાખીને અમારી કોલેજમાંથી નિવૃત્તિ પિદાયને અર્થસભર અને ચાદગાર બનાવવા શિક્ષણના જીવોને મંથન, વાંચન, મનન કરવાની તક મળે તે માટે નેશનલ કોન્ફરન્સનું આયોજન કર્યું છે તે ખરેખર કિર્તન કરવા, કહેવા યોગ્ય છે. આજના સમયમાં Sense of Appreciation ભૂલાતી થ છે ત્યારે જેમની પાસેથી શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણની દિશા અને દીક્ષા મેળવી તે શિક્ષકો (આચાર્ય અને પ્રાધ્યાપક)ના ઋણને અદા કરવા આપો પૈથારિક, બૌદ્ધિક, શૈક્ષણિક હેતુસભર નેશનલ સેમિનાર યોજવો એ પિચાર-સંસ્કાર સંપન્ન અને ઉદાર વ્યક્તિત્વ ઘરાવતા સહૃદયી પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓનું અનુકરણીય અને આપકારદાયક પગલું છે.

આ નેશનલ સેમિનારને વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના પૂર્વ કુલપતિ ડૉ. કોઠારી સાહેબનું માર્ગદર્શન અને આશીર્વાદ મળ્યા છે, ત્યારે સેમિનાર આયોજકો ભાગ લેનાર સૌ અધ્યાપકો, પ્રેરકો સૌને લાભદાયી પુરવાર થશે જ તેની શંકા નથી.

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડમાં પ્રાધ્યાપક અને આચાર્ય તરીકે અમે પ્રવેશ પામેલા પ્રત્યેક પ્રશિક્ષણાર્થીનું સફળતાથી તાલીમ મેળવી શિક્ષક તરીકે પોતાની ભાપિ ભૂમિકાથી અવગત થાય તે માટે પ્રેમ હૂંફ અને માર્ગદર્શન આપી, ચથેચ્છ રીતે ઘડતર કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. યુનિવર્સિટી, કોલેજ ટ્રસ્ટ, કોલેજના કર્મચારી મિત્રો, શાળા-કોલેજના આચાર્યશ્રીઓ, શુભેચ્છકો તથા પ્રશિક્ષણાર્થીઓ તથા તેમના વાલીઓનો હકારાત્મક સહયોગ મળ્યો છે તેથી અમે અમારી ભૂમિકા ચથેચ્છ રીતે ભજવી શક્યા છે.

અમારી કોલેજના તમામ પ્રશિક્ષણાર્થીઓ (પૂર્વ અને વર્તમાન)ને જીવન વિકાસ અને વ્યાવસાયિક વિકાસ માટે શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું. સૌનું જીવન તેજસ્વી, સુરીલું અને સુગંધિત નીવડે તે માટે બળ આપવા પ્રભુ પ્રાર્થના કરી વિરમું છું.

ભવદીય
ડૉ. પ્રફુલસિંહ જે. રાજ

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન-ખરોડના પૂર્વ એસોસિએટ પ્રોફેસરનો 'શુભેચ્છા સંદેશ'

પમી સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૧થી શિક્ષક તાલીમની આપતી ખરોડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશનમાં ૬૫ વર્ષોના વહાણા વાયા. આ વર્ષોમાં અનેક પ્રશિક્ષણાર્થીઓને શિક્ષક બનવા અંગે કોશલ્યો, શક્તિ, ક્ષમતાઓ પ્રદાન કરવાના અમે પ્રામાણિક પ્રયત્નો કર્યા છે. સરકારના કાયદા અનુસાર વચ મર્યાદાને કારણે સેવા નિવૃત્ત થયો છું. વીતેલા વર્ષોમાં પ્રશિક્ષણાર્થીઓનો પ્રેમ અને ઉમદા સહયોગ પ્રાપ્ત થયો છે. બધાં સંસ્મરણો વાગોળતાં ભાવપિભોર થઈ જવાય છે.

પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થી યુનિયને મને અને કોલેજના પ્રાચાર્ય ડૉ. પ્રફુલસિંહ રાજને વિશિષ્ટ રીતે વિદાય સન્માન આપવા વિચાર્યું છે. રાષ્ટ્રીય કક્ષાનો Next Gen વિષય અંતર્ગત એક પરિસંવાદ યોજી શૈક્ષણિક, ચિંતનાત્મક વાતાવરણમાં અનેક શિક્ષકો, પ્રાધ્યાપકો, આચાર્યો, ટ્રસ્ટીઓ, શિક્ષણકારો, ખરોડ ગ્રામજનો, શુભેચ્છકો વાલીઓ અને મોટી સંખ્યામાં પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓની ઉપસ્થિતિમાં અમને નિવૃત્તિ વિદાય સન્માન આપવાનો તેમનો પ્રયાસ અનુકરણીય છે.

સેમિનારના આયોજન, વ્યવસ્થાપન અને અમલીકરણમાં પ્રવૃત્ત એવી કોર ટીમ તથા સહયોગી સર્વ પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થીઓને અભિનંદન પાઠવું છું. પૂર્વ-વર્તમાન પ્રશિક્ષણાર્થીઓ શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક ક્ષેત્રમાં ઉંચાઈઓ પ્રાપ્ત કરી યશસ્વી જીવનને પામે તેવી અંતરની શુભેચ્છાઓ...

ભવદીય

ડૉ. જયંત એ. શાહ

‘સેતુ’ પૂર્વ પ્રશિક્ષણાર્થી મંડળના પ્રમુખસ્થાનેથી...

આજરોજ શ્રી પ્રફુલ્લસિંહ રાજ સાહેબ અને શ્રી જયંત શાહ સાહેબ રીટાયર્ડ થઈ રહ્યાં છે ત્યારે એમણે અમારાં જીવનમાં જે પ્રગતિના પુષ્પો ખીલવ્યાં છે એ માર્કકો વાવણી અને આનંદની લક્ષણીને સૌ વતી યાદ કરવાનું ગમશે. જૂની જગ્યાએ કોલેજ હતી ત્યારે કે નવી જગ્યાએ આવી ત્યારે પણ શ્રી રાજ સરના હક્તમાં ચહેરા પર એ જ ઉત્સાહનો પ્રકાશ અમ પામ્યાં છીએ. શ્રી શાહ સરની અધ્યાપનની સહજતા આજે પણ દૃઢ્યને તરોતાજ કરે છે. બંધી બાબતોને સાવ હળવાશથી લઈને જીવનને અનુકૂલન બક્ષવાની એમની કળા ખરોડ કોલેજનો મેઘધનુષી આયામ છે. તાસમાં કે તાસ બહાર પણ જીવન કૌશલ્ય કઈ રીતે ચરિતાર્થ કરવા એ શાહ સર પાસેથી શીખવા મળ્યું છે. શ્રી રાજ સર ભાવગીતમાં જોડીને ક્યારે આત્મીય સંબંધોના કિનારે અમને અમારી આંગળી ઝાલી લઈ ગયાં એ સમજ જ ના પડી અને આજે પણ એમના હૈયામાં અમારા માટે એટલો જ ભાવ દરિયાના મોજાં બની ઘૂઘવાટા મારે છે, એ અમ સૌ માટે પરમ ભાગ્યથી વિશેષ ઘટના ન હોઈ શકે. ૧૯૯૬ માં મારા હાથેથી લખાયેલી નોટ્સ માત્ર શ્રી રાજ સર જ ૨૦૧૮ સુધી સાચવી શકે અને પરત સાશ્વર્ય ભેટ પણ આપી શકે. આ ઘટના પારિવારિક સંબંધો કરતા પણ અદકેરી પુરવાર થઈ છે. આ માત્ર મારા જીવનની ઘટના ન હોય શકે, પણ એમણે આવાં ચમત્કારો ઘણાં તાલીમાર્થીઓના જીવનમાં પણ કર્યા હશે, એટલે જ તેઓ અમ સૌનાં હૈયામાં ગુરુપદ પામ્યાં છે. સુદઢકો એમણે શરુઆતમાં શીખવ્યાં તો ખરાં જ, પણ એ જ સુદઢકો એમણે સતત વીસ વરસ સુધી અમારાં જીવનમાં વાપર્યાં છે અને અમને પણ વાપરતાં કર્યાં છે એની અમને વિશેષ અનુભૂતિ છે. તાલીમાર્થીની સફળતાને એમણે શિક્ષણનો માપદંડ બનાવ્યો છે, જે એમના હકારાત્મક અભિગમની પાચાશીશી છે. એમની આંખનો હર્ષિલ મીચકારો હંમેશા પ્રેરણાદાયી પુરવાર થયો છે. શૈક્ષણિક સુધા સંતોષવાની સાથે સાથે હમણાં પણ જ્યારે જ્યારે કોલેજ જઈએ ત્યારે એમણે અમારી શારીરિક સુધાની પણ ચિંતા રાખી છે, જે માત્ર પિતાતુલ્ય ગુરુ જ કરી શકે. દરેક પ્રશિક્ષણાર્થીએ જ્યારે જ્યારે જીવનમાં ઊંચાઈઓ સર કરી છે ત્યારે એમની શુભેચ્છાઓ આશીર્વાદ બની

અવતરી છે. એટલે જ આખા ગુજરાતમાં એમના વિદ્યાર્થી હિતચિંતકો એમના વધારામાં
 કરવા ઉત્સુક છે. નકારાત્મક થયાં વિના પણ કાર્ય પાર પાડી શકાય છે, એ ગજ સર પાસે
 જ શીખવું પડે. એટલે જ નાનકડી કોલેજમાંથી આજે આ વિશાળ શામિયાણાંમાં ફેલાયેલ
 આ ભવ્ય કોલેજને આપણે નિહાળી શકીએ છીએ. ગામ સાથે, મંડળ સાથે, સ્ટાફ સાથે
 પ્રશિક્ષણાર્થી સાથે અને પરિવાર સાથે કઈ રીતે તાલ સાધવો અને તાલબદ્ધ રહેવું તર
 બધાંને તાલમય રાખવાં એ ગજ સરના ભાથાનાં સફળ તીર હતાં. તેઓ કુશળ આયોજક
 તો ખરાં જ, કુશળ પ્રશાસક અને પ્રભાવી વક્તા પણ રહ્યાં. સ્વભાવે ડાઉન ટુ અર્થ પણ
 કર્મથી આકાશી ઊંચાઈ પામનાર પ્રખર પ્રબોધક પણ રહ્યાં. વાલીસંપર્કનો સ્પર્શ પણ
 એમણે રાખ્યો છે, તો વર્ષો બાદ પણ વિદ્યાર્થીના નામ યાદ રાખવાની કળા એમણે આપણ
 પણ હસ્તગત રાખી છે. પતિ-પત્ની, ભાઈ-બહેન, ભાઈ-ભાઈ, બહેન-બહેન, કાકા-
 ભત્રીજા, કે મામા-ભાણીયાં પણ એમનાં નેજાં હેઠળ શિક્ષણયાત્રાનાં પ્રવાસી બન્યાં છે.
 આ રીતે એમણે ઘણાં ઘરોમાં અક્ષરજ્ઞાનનાં અજવાળા સાથે સુખનાં સરનામા પણ સજવ
 છે. બી. એડ્. શિક્ષણ માત્ર ખરોડ પૂરતું સીમિત ન રાખી, શુકલતીર્થની પાવનધરા સુધી
 અને સરભાણથી લઈ આમોદ સુધી તેઓ વિસ્તારી શક્યાં છે. યુનિવર્સિટીમાં પણ એમની
 અકબંધ શાખ આજે સુવાસ બની પ્રસરી છે એનો અમ સૌને અત્યંત આનંદ છે. આજે એ
 બન્ને ગુરુજનો વ્યનિવૃત્ત થઈ રહ્યાં છે ત્યારે અમ સૌ એમને દીર્ઘ આયુની કામના કરીએ
 છીએ. અમ સૌ એમની હજુ આશીષથી વધુ બળવત્તર થતાં રહીએ, અને એમની
 માર્ગદર્શન અમારાં જીવનને પ્રકાશમાન કરતુ રહે એ વાંછના પણ કરીએ છીએ એમની
 આયુષ અદ્ભૂત આનંદકારી, આધ્યાત્મિક, અને આશિષીત બને અને તેઓ સદા તંદુરસ્ત
 રહે એવી હાર્દિક શુભકામના વ્યક્ત કરુ છું.

આભાર.

- વિરેન દાડિયાણી

આચાર્યશ્રી, સજ્જેદ સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, સજ્જેદ.
 પ્રમુખ, સેતુ - પૂર્વ વિદ્યાર્થી મંડળ, કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ.

UNIVERSAL DESIGN FOR LEARNING : AN INCLUSIVE CURRICULUM

Dr. Divyesh Z. Parmar

Principal

Government Secondary School, Kansia

Abstract : The present one-size-that-fits-all English language curriculums in India are based on pre-determined progression and standardized time frame. Our learners in the classrooms are from a diverse socio-economic background with varying levels of capabilities and vary on many dimensions of learning - LSRW Skills, vocabulary, curiosity, interests, motivation, memory, perception, mood and also biological state. However, our present curriculum assumes that every student learns and performs at the grade level. And the present paper is an attempt to reflect on the flaws in designing curriculum which ignores a large number of prospective learners- especially learners with disabilities. It proposes an alternative design which would be flexible enough to cater to the needs of our diverse learners including low proficient ESL learners, and learners with audio, visual, cognitive and motor disabilities.

Key words : Learners with disabilities, Universal Design for learning, Curriculum, English Language Teaching, Inclusion

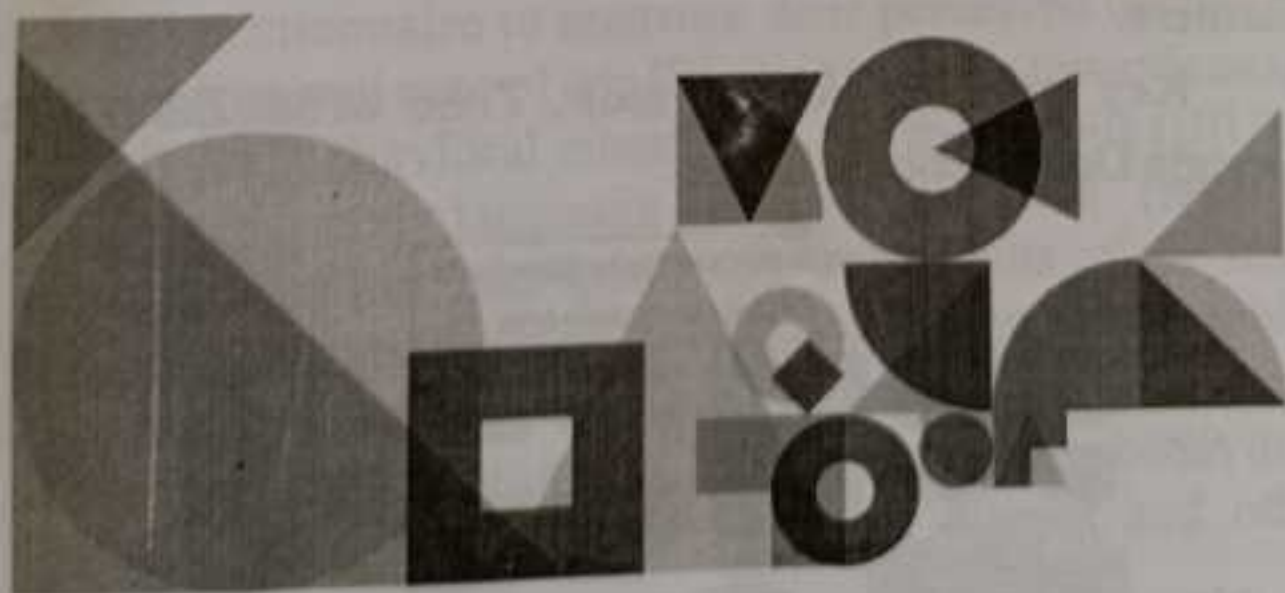
PERCEPTION OF TEACHER ON GOOGLE CLASSROOM

Mr. Kalpesh Patel
I/C. Principal
Amity B.Ed. College, Bharatpur

Abstract : As technology becomes more pervasive in society, it is also more frequently integrated into schools across the globe. Many schools are moving toward a one-to-one computer to student ratio. These integrations have been studied for more than two decades; however, both qualitative and quantitative studies have reported mixed effects of the use of technology in the classroom. As schools endeavour to prepare students for life after graduation and as a means to stay abreast with current trends, student computer usage is at an all-time high. However, the role of facilitator and keeper of classroom technology still lies in the hands of the teacher. As teachers attempt to integrate technology and its uses in their classrooms, they also carry with them their preconceived notions and prior experiences with technology. Therefore, the teachers' perceptions can possibly affect the efficacy of the implementation. This study analyzed a school district's Google Classroom integration which included three different grade levels across the district. Teacher perceptions regarding the Google Classroom and its effects on the classroom were

measured via a voluntary Likert scale survey. The study aimed to determine whether teachers' years of experience, grade level assignment, and subject matter influenced their perceptions of the technology-based Google Classroom. The chi-square test of independence was utilized to determine if a relationship was found between teachers' perceptions and the three variables. In fact, all three variables were found to have a relationship with teacher perceptions, thereby causing the null hypotheses to be rejected. The teacher participants' responses regarding Google Classroom were found to be dependent upon their years of experience, grade level assignment, and subject matter.

Key word : Technology, Google Classroom

COLLABORATIVE WEB TOOLS FOR LEARNING

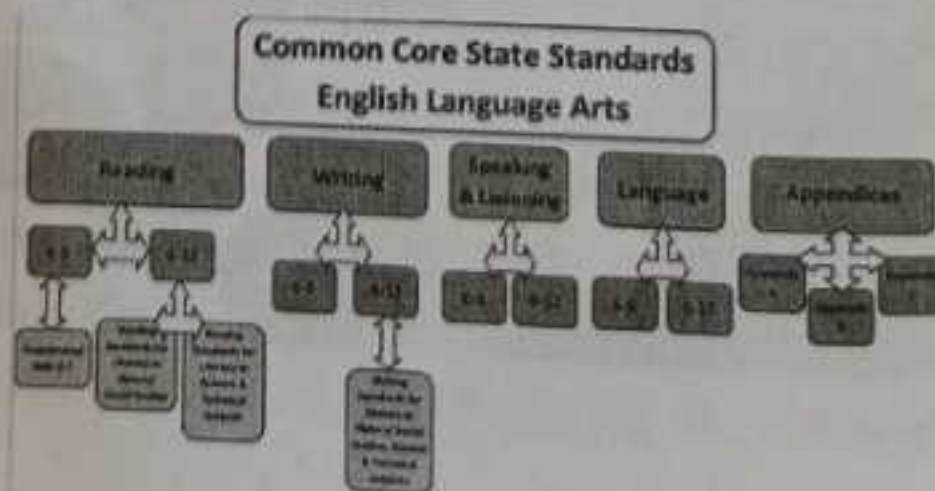
Mr. Nilesh D. Upadhyay

Asst. Professor

Satyam Mahila B.Ed. College, Bharuch

Abstract : Today, technology has changed the way the teacher teaches and the way the learner learns. Technology integration into the curriculum not only enhances the learners' progress in terms of creativity but also paves the way for professional development for teachers. This paper examines the use of three web 2.0 tools namely Zoho writer and Remind. The aim of the author is to explore Zoho writer as effective collaborative writing and learning tools and Remind as a tool for communication. From the findings it is evident that these tools can be used in the classroom or beyond to improve the writing and learning skills of young learners.

Key words : Web 2.0 tools, Zoho writer/Zoho docs, Google Docs / Google Drive

USING THE MOBILE IN LANGUAGE LEARNING COURSES : PERCEPTIONS OF COLLEGE STUDENTS

Mr. Sanjay Patel

Asst. Professor

Amity B.Ed. College, Bharuch

Recently, there has been an increasing interest in incorporating one of the innovative technologies, the Mobile, into the learning-teaching process to enhance students' academic success in different educational contexts. However, there are a number of factors that may influence the students' choice whether or not to use the Mobile. Therefore, assessing the students' behavioral intentions towards using the Mobile is necessary. Accordingly, this paper examines students' behavioral intentions towards using the Mobile in their language learning courses through utilizing the Technology Acceptance Model of Davis (1989). Twenty five undergraduate student participants completed an Mobile-usage questionnaire to measure their perceived usefulness (PU), perceived ease of use (PEOU), attitude towards usage (ATU), and behavioral intention to use the Mobile (BIU) in their integrated language learning courses (reading, writing, listening, and speaking). The results of the study indicated that students' perceived usefulness and perceived ease of use of the Mobile positively predicted the students' attitude towards using the Mobile and their behavioral intention to use it in their language classes and other contexts.

Key Word : Mobile, Language, Learning

INQUIRY BASED LEARNING - AN INNOVATIVE IDEA FOR EDUCATION REFORMS RESEARCH LITERATURE REVIEW

Medha Shah

Research Scholar, Faculty of Education,
Veer Narmad South Gujarat University- Surat

Abstract : Present paper provides an insightful aspects of 'Inquiry based learning and teaching', a technique which has amassed immense popularity among Educational Diaspora including teachers and their audience. Starting from introductory part with definitions and explaining importance of this model in context of inspiring education, this article further offers review of theory and research documenting the nature and efficiency of the Inquiry based learning method. Moreover, historical background and different aspects of the methods which makes it an inevitable fundamental technique to challenge a primitive doctrine of conventional education system and also for modern era inculcation. In conclusion, challenges to maintain effective counter measures for successfully implementing the concept based learning techniques for their integration as a part of an educational reform are discussed.

Key Words : Education pedagogy, Inquiry based learning and teaching, Historical background, Modern era Inculcation, Effective measures.

USE OF MULTIMEDIA TECHNIQUE IN THE ACQUISITION OF SECOND LANGUAGE SKILLS

Dr. Jayeshkumar D. Patel

Principal

Jay Jalaram Talimi Snatak Mahavidyalaya, Thava

Abstract : The present study enlightens the Impact of multimedia technique in Learning Listening Skills at Secondary School level. Communicative Skills were taught in numerous methods which were not fruitful to achieve expected level of learning. Particularly the Skills of Listening are not prescribed in the Curriculum. Use of multimedia technique encouraged the young children to acquire the listening skills quickly. The main purpose of the research is to simplify the learning about Listening Skills in younger minds through multimedia technique. An Experimental method was used in the present investigation. Total Eighty four students of standard IX and X(9 and 10) were purposively selected for the investigation. From them forty two students were taken as experimental group, another forty two as Control group. Researcher's made-Achievement test was used for the pre-test and post-test.

EFFECTIVENESS OF IWB TECHNOLOGY FOR TEACHING SCIENCE AND TECHNOLOGY FOR PRE-SERVICE TEACHER

Mr. Robins Bhagat
Jr. Lecturer

Government B.Ed. College, Rajpipla

Abstract : Science education occupies a very eminent place in the curriculum both at school and university stages of education in India. Continuous advances scientific and technological research hailed to the growth and greater application of science in contemporary society Accordingly science becomes a pointy area in education. However to improve educational performance, it is necessary to assess and compare progress made by children. Such results would provide teachers, administrators and policy makers with information that help define the characteristics of successful student performance and suggest areas for possible improvement and change. Teaching through IWB Technology as an area of research is emerging in a significant manner. The present Paper focused on Effectiveness of IWB Technology for Teachig Science and Technology for Pre-service Teacher of Government B.Ed. College, Rajpipla.

Key Word : IWB Technology, Science and Technology, Pre-service Teacher

TEACHER EDUCATION THROUGH DISTANCE EDUCATION MODE: AN ALTERNATIVE CHANNEL

Dr. Jignesh J. Kantharia

Assistant Professor,
Shree Sarvodaya B.Ed. College, Surat.

Teacher education in India today is at the cross road. The role of education as the most important factor in the development of a nation is universally accepted. However the quality of education, as we know, largely depends upon the quality of the teachers. During the last few decades many developing countries have begun to use distance mode to provide training to teachers at different level, in a reasonable quality, at their own work place and at price that are affordable. Distance Education has been initiated in order to augment opportunities for teacher education. Distance education in the form of correspondence education in India spread rapidly in next few years, although standards and quality of the courses were always debated in the academic circles. In this research paper researcher took opinions about Distance education from teacher trainees of distance education mode. 80 teacher trainees gave opinion on an open ended questionnaire from Dr. Babasaheb Ambedkar Open University Programme Study Centre, Surat. Researcher collects the data and analyzing qualitative data with content analysis technique. Researcher divided teacher trainee's opinion in four parts like Problems in Distance education, Solution regarding these problems, Role of Technology and Suggestion for Improving Distance education. In the conclusion researcher got many problems and suggestion from teacher trainees.

Key Words : Distance Education, Teacher Trainees

ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGY IN EFFECTIVE LANGUAGE TEACHING

Dr. Sonal N. Patil

Sure

Abstract : The present paper intends to discuss the use of modern multimedia technology in teaching English language. In the modern digital world where everything is under control of smart touch, it is hard to imagine a class without technology. Technology plays a vital role in inculcating and strengthening the opportunities to achieve objectives of language pedagogy. A wide range of multimedia can be used to enhance the language teaching and boost the effectiveness of the language. To make English language teaching effective and innovative is always a challenge for the teachers. Encompassing technology with English language teaching can not only facilitate language teaching but also interest the students and help them to improve the proficiency of the language. Nowadays, many technology tools are available for teachers to adapt classroom activities, homework assignments and students' assessments. The use of multimedia provides a complex multi-sensory experience in exploring our world through the use of text, graphics, images, audio and video. It promotes students' communication capacity, widens students' knowledge, improve teaching effect, creates a context and provides flexibility to the course.

Key Words : Multimedia, technology.

EFFECTIVENESS OF PROGRAMMED LEARNING THROUGH 'PREZI' ON THE 'TENSES' OF ENGLISH GRAMMAR

Mr. Jayesh D. Parmar
Asst. Prof.
Jay Jalaram Talimisinatak
Mahavidhya, Thava

Mr. Ankur N. Patel
Asst. Prof.
Jay Jalaram Talimisinatak
Mahavidhya, Thava

Abstract : [In Present research the researcher formed programmed learning material with the help of online presentation tool 'Prezi' for 'Tenses' of English language. Two classes of 9th standard have been selected one of them taught by programmed learning through 'Prezi' and second one class taught by traditional method. By the both method how much they have learnt it was evaluated by a teacher self-made test. At last the effectiveness of the both method known by the help of the SPSS and t-test.]

POGIL (PROCESS ORIENTED GUIDED INQUIRY LEARNING) FOR DEVELOPING LEADERSHIP SKILLS IN THE INDIAN SCHOOL SYSTEM

Ms. Ruchi Dwivedi

Research Scholar (UGC-NET)

Department of Education Faculty of Education and
Psychology, The Maharaja Sayajirao University of
Baroda, Vadodara, Gujarat

Abstract : Educators have developed a wide variety of approaches to engage students, to enhance their learning, & emphasize their skills in addition to the content mastery of their academic course books. One such approach is Process Oriented Guided Inquiry Learning (POGIL) where small teams of learners work on the guided inquiry and well designed activities which are manifested by the facilitator in accordance to their level that will help them to construct their own knowledge. Our nation always tries to reform the educational systems & works to improve student results, & for this student leadership skills are high on maximum educational policy agendas. POGIL provides an opportunity for students to engage in skills that go beyond the prescribed content level & emphasize the process of integrating the knowledge in their nature. It can be incorporated into the school system by regular & consistent effort. This approach develops interpersonal & intrapersonal skills amongst the students that are critical to

their careers as well as assist in their transition from the study into the working area . With roots of researches in chemistry, POGIL is widely used across the range of disciplines, such as marketing, management, healthcare, & humanities. Research on innovations indicates that instructors often adapt rather than adopt new approaches or practices. These adaptations can lead to the loss of critical elements of the practice and implementation of such approaches can be challenging in many aspects. Here author discusses about the various challenges that can play a critical role while implementing this approach in the Indian school education system. It's not possible to start one approach in one day & expect its success from net day. The author further explained the positive and possible solutions for the challenges for the smooth working of the approach in a classroom setting. Researches say that POGIL can improve different skills like communication skills, listening skills, problem-solving skills & gave an in-depth knowledge of the subject. This team-based learning enhances the thinking skills among students & has both personal & academic benefits. We can say that such a paradigm shift from teacher-centred instruction to learner-centric instruction can direct a student towards real-time innovation.

Keywords - POGIL, Leadership skills, Indian School Education System, Challenges.

CONSTRUCTIVISM AND INTIGRATION OF ICT : POWERFUL BLEND OF TEACHING – LEARNING PROCESS

Ashka Shukla

I/c Principal, Research Scholoar

Satyam College of Education

[Ph.D. Scholar]

(Dr.Babasaheb Ambedkar Open University,Ahmedabad)

Abstract : Constructivism states that learning takes place in contexts, while technology refers to the designs and environments that engage learners. This study was based on two premises. The first concerns the implementation of the ICT - enhanced constructivist learning today in classroom. The second refers to the emerging need for the appropriate teacher education and professional development as a presupposition for the implementation of constructivist innovation in classrooms.

Keywords : Constructivism, Blended learning, ICT, Integration of ICT, Teaching-Learning Process

HOLISTIC APPROACH IN EDUCATION: NEW DIMENSION

Kalyani Mehta

Ph.d. Scholar, Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Jyotirmay Parisar, Chharodi, Ahmedabad 382481

The root of education established in India during ancient era. Holistic education is a philosophy of education based on development of an individual. The purpose of this education is to identity, meaning in life through connection of community, to the natural world and values such as passion and peace.

Key Words : Holistic Education.

SOCIAL INTELLIGENCE : A NEED OF NEXT GEN EDUCATION

Rajeshri L. Tandel

Ph. D., (Education) Scholar
Children's University, Gandhinagar.

There has been a strong belief in our society that success of an individual in every walk of life is largely dependent on the individual's level of intelligence which can be expressed by individual's educational success and academic achievements, securing impressive numbers or

grades or securing merit position. However it is equally important how bright is an individual outside the classroom where difficult situations arising in the life are to be faced with. Or else he would be branded as "Bhanyo Par GanyoNahi" as one of the famous Gujarati proverb goes. Accomplishments in real life require qualities beyond a sharp mind. Rather, intelligence, no matter how impressive it is, makes hardly any sense if it is not combined with self knowledge and willingness to work well with others. Success in the life requires a great amount of social and emotional intelligence. It is however to be admitted that unfortunately our schools do not teach such vital traits of the life. Social intelligence can be considered equivalent to interpersonal intelligence. Social Intelligence (SI) measured by Social Quotient (SQ) is a measure of social awareness. Social Quotient (SQ) corresponds to an individual's ability to understand and manage people, to tackle the existing situation and to act wisely within the domain of human relations. It is nothing but interpersonal intelligence; intelligence competence needs to be more sharpened as the social environment becomes more complex with time.

Key Words : Social Intelligence,

ADVANCED PRACTICES TO EVALUATE DIVERSITY IN CLASSROOM

Ms. Bhumika Mangrola
M.Sc. M.Ed. (NET) Adhyapak Sahayak,
Waymade College of Education, Vidyanagar.
bhumikamangrola3@gmail.com

Abstract : The Education system has its core components, Teaching Learning and Evaluation. Teaching and learning is always given much importance but evaluation is not. The true outcome of education given is only received if the evaluation is done accurately. It is always seen in our education system that paper-pencil test is given the highest weightage in evaluating learners understanding whereas participation and involvement in other activities were considered for minimum weightage. The evaluation does not to find what students do not know but it is the process to assess what students know. Students are always afraid of their exams. They do have exam fear, they do commit suicide, they do involve in cheating practices. Why is it so? Can we not change our mode of evaluation? Can we not make students free from such tensions? Yes We can. In this paper, new practices of evaluation such as Portfolio, Evaluation Rubric, OBEX, Anecdotes, Presentations and many more are focused which can be applicable in suitable condition.

Key Words: Evaluation Rubric, Portfolio, OBEX, Anecdotes

EMERGING TRENDS IN 21ST CENTURY EDUCATION

Samira S. Hotelwal

Teaching Assistant

Bhagwan Mahavir College of Education, Vesu, Surat

Abstract : The education system in India is often criticized for its importance on rote teaching instead of critical thinking and problem-solving. Students are often observed spending most of their time memorizing their lessons, without any thoughts placed on practical application. But today accessibility of technology based learning has been radically creating an up surge in the inculcation of digital methods in traditional educational roles. Digital technology includes social media, online games and applications multimedia, productivity applications cloud computing interoperable system and mobile devices. ICT has a positive impact on student performance in schools, showing a repaid increment in score compared to those without ICT training. The technology and expertise for digitizing in India are the result of a digitally proficient and is well equipped with multimedia and animation skills.

Key Words : Emerging theories of learning, learning Technology, Digital Education.

TECHNOLOGY AND FUTURE EDUCATIONAL TRENDS

Mrs. Mina Shah

Asst. Teacher

Amity School, Bharuch

Abstract : Today the exponential growth of technology usage in education via such applications of distance education , internet access, simulations and educational games has raised substantially the focus and importance of educational technology research. In this paper we shall examine the future educational trends with emphasis on role and contribution of educational technological practices and policies to improve teaching and learning in schools. An attempt is made to describe various experimental designs of future school set up for achieving and understanding the real life settings in future.

Key words : Home schooling, Personalised learning, Project-Based Learning (PBL), Ed-Tech, E-Learning

21ST CENTURY TOOL FOR TEACHING AND LEARNING : EDMODO

Mr. Prashant Parmar

Principal

Sarashwati Vidhyamandir, Killa Pardi, Valsad

Abstract : "E-learning emphasizes on the widest view of learning: learning solutions going beyond the traditional models of training and teaching. Still in India, traditional learning cannot be wholly ignored, and therefore Blended Learning method can be assumed to get the best use of both of them. Thus participating E-learning with face to face teaching was the main objective of the study. It is focused on Edmodo, a web podium which enables sharing information, participating in the discussions, passing the tests, and monitoring the progress. It contains information about the practicality of this application, its advantages, and the principles of work. The study has worked on the hypothesis that Edmodo can be a good pedagogical device which can stimulate curiosity, increase motivation and enrich the learning process. It explains why it is constructive for the community. It also observes possible limitations and relevant issues that can arise. The paper has concluded with the recommendations for assuming Yerkes-Dodson Law of Motivation for using Edmodo.

Keywords : Blended Learning, Edmodo, Yerkes-Dodson Law

E-TEXTBOOK FOR TEACHING AND LEARNING

Dr. Dharmi B. Patel

Head Teacher,

Sant Poojya Shree Mota Primary School, Surat

Abstract : E-Textbook contains a learning kit composed of following elements textbook, workbook and learning tool. The Oxford Advanced Learner's Dictionary (2011) defines an e-book as a book that is displayed on a computer screen or on an electronic device that is held in the hand instead of being printed on paper it is in multiple electronic format. Teacher have a guideline regarding teaching methodology of a textbook. There is also requirement that student also know how to use E-textbook. Teacher should know advantages and disadvantages of E-textbook. Implementations plan of E-textbook is required for teaching and learning process.

Keywords : E-textbook, Teaching, Learning

'TECHNOLOGY AND LITERATURE: THINKING OUT OF THE BOX'

Amit Kapoor

Head, Department Of English, Shree Jayendrapuri Arts & Science College, Bharuch (Gujarat)-392 001. (M) +919824469846

Abstract : The Age that we all live in is an era where overflowing reservoirs of knowledge are adding newer avenues to human life. Ours is an age of Information and Technology. Life around us is changing at a rapid pace. It is time that we start adapting ourselves to these changes or else our survival would be at stake. The pedagogical method of teaching literature is one in which the teacher with all his teaching potentials is able to implant in the mind of the learner a literary text as s/he perceives it to be. The learner in this case is not provided an opportunity to formulate his/her own feelings and responses about the reading text. The frequent use of technology in the teaching of English Literature can undeniably revolutionize the approach towards the learning of literature. Technology can help doing away with the monotony of imposing knowledge upon disinterested learners. English literature consists of sub-forms such as poetry, drama, fiction, criticism and literary theory. Every single sub-form demands a different mode of teaching. The present research paper seeks to find out how by using technology in the teaching of English literature, the teacher can not only involve the learner in the learning process, but leave an indelible impression in his/her mind.

Index Terms : technology, literature, poetry, drama, fiction

INDUCTIVE THINKING MODEL : DEMANDING APPROACH FOR

Dr. Bhavesh M. Modi

Assistant Professor, Education Department,
Veer Narmad South Gujarat University, Surat.
(M) 09825493649

Abstract : This thematic paper concentrated on the Inductive Thinking Model which is the recent demandable approach for Science teaching and learning. Reviewer has studied and had done experiment to find the effectiveness of Inductive Thinking Model based Science teaching content. The effect of the classroom teaching for the units based on Science content through Inductive Thinking Model over conventional teaching, there were so many experimental researches have done. Results revealed a statistically significant effect of Inductive Thinking Model over conventional teaching method on Academic achievement of students especially for Science based content learning at every school's levels. Hilda Taba (Joyce et al , 1997, pp 15-16) has studied how to teach students to find and organized information and to create and to test hypothesis describing relationship among sets of data, inductive thinking model has been used in a wide variety of curriculum areas and with students of all ages.

Key Words: Inductive Thinking Model, Conventional Teaching Method.

LEARNING SKILLS FOR THE MOOC

Dr. Amitkumar R. Mali

Assistant Professor, Department of Education,
Veer Narmad South Gujarat University, Surat

Abstract : MOOCs are the buzzword around the world nowadays. Massive Open Online Courses, or MOOCs—is increasingly being discussed as an option that could deliver higher education materials to hundreds of millions of people at potentially lower costs. MOOCs have made the education easily accessible to anyone anywhere anytime around the globe. MOOCs provide a great amount of flexibility to the learners. MOOC pedagogy is different from the traditional classrooms. Hence learners need to develop few essential learning skills for the MOOCs. Collaboration, communication, self-motivation, time management and technical skills required by the learner is discussed in this paper. Several definitions and characteristics of the MOOC are also presented in this paper.

Key Words : Massive Open Online Course, MOOCs, Learning Skills

EFFECTIVENESS OF ANIMATION PROGRAMME FOR TEACHING POEMS IN ENGLISH

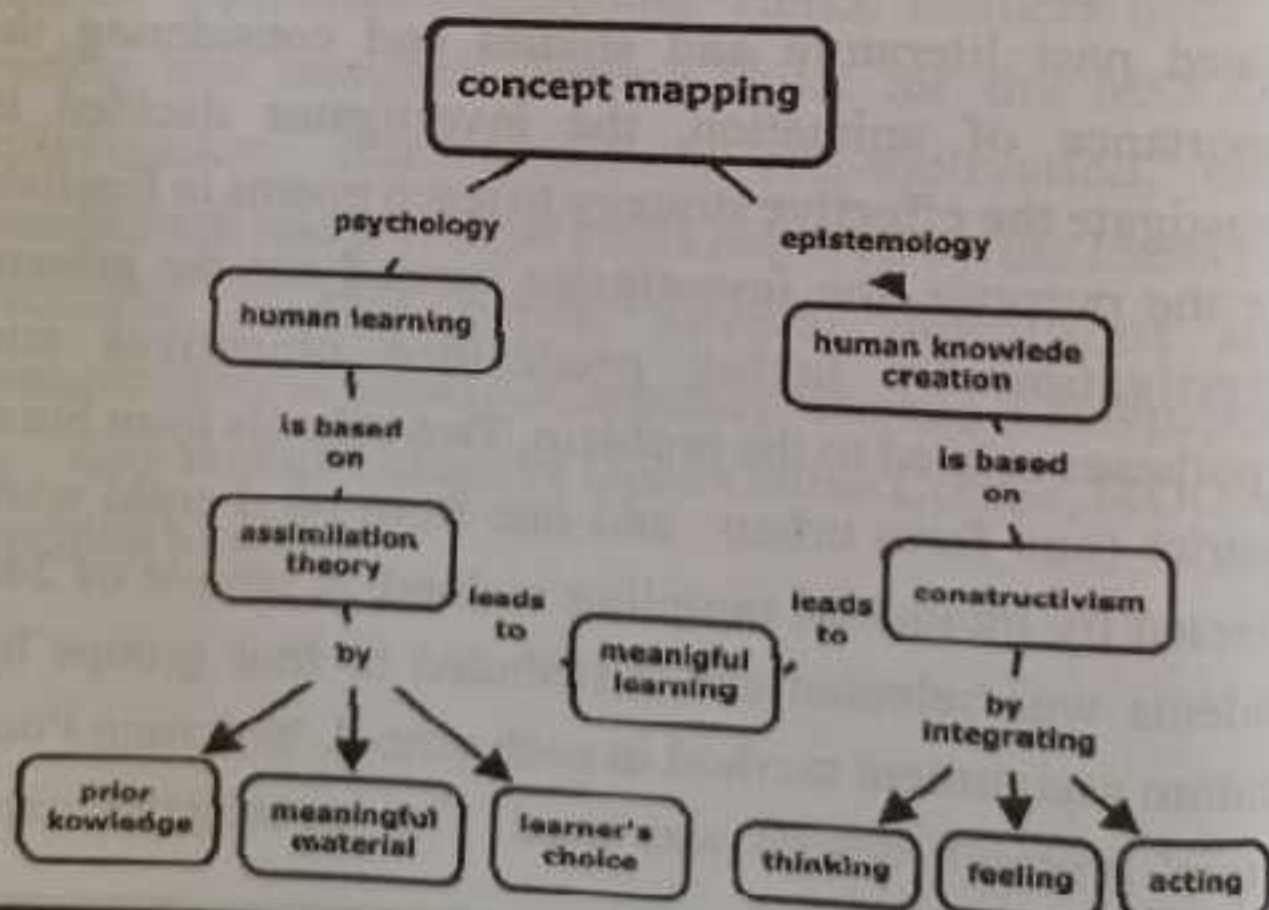
Dr. Riddhi R. Desai

Assistant Professor, Shri Mahavir Vidyamandir Trust
B.Ed. College, Pandesara.

Abstract : The present era is the era of using Science and Technology in Teaching-Learning Process. In that context, a global trend obviously is the increasing use of modern scientific and communication Technology in education. That's why Information and Communication Technology is the recent trend in Education. By reviewing related past literature and studies and considering the importance of animation, the investigator decided to investigate the effective strategy to teach poems in English. For the purpose, the investigator carried out the present investigation by taking predecided objectives and hypotheses related to the problem. Two schools from Surat District (one from urban and one from rural area) were selected by incidental sampling method. A sample of 240 students was selected and distributed in four groups by random assignment method in each school. 'Solomon Four Group' research design was used. The investigator used

three types of research instruments, viz. instruments for conducting the experiment, instruments for measuring the effectiveness of the experiment and standardized tests for covariates. The collected data were analyzed statistically by using appropriate statistical techniques, viz. correlated test, analysis of co-variance, analysis of variance. At the end of the investigation, the investigator found that the experimental groups did a better performance over control groups on various poems' criterion tests, animation programme can be used for teaching poems in English irrespective of Gender, Level of IQ of students.

Key Words : Effectiveness, Animation Programme, Poems, English

EXELEARNING – A FREE SOFTWARE TOOL

Hatalben R. Patel

M.Ed. Semester -3, Student
Education Department VNSGU, Surat

Abstract : We live in a technological era. Technology has helped to support learning progress in an effective way. Technology has gifted us with many features are effective learning tools. Various types of softwares are now available for learning. They are designed in an enthralling way. They make the learning process more fun. Children can learn while playing, as many types of software now teach by means of game. Computer is very useful in education at a higher level. Many computer softwares provide simulation of actual conditions. Students can use such softwares to get an idea about the actual response of a system before implementing it practically.

Key words : eXeLearning, software, iDevices, content, recommendation

MOBILE LEARNING (M-LEARNING) AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Tejal N. Shah

[Ph.D. Scholar

(Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, Ahmedabad

[Shikshan Sahayak

Gyanmandir Higher Secondary School, Patan

Abstract : Mobile devices show a dramatic departure from old-fashion of computing platforms as they no more represent a static or fixed notion of context, where changes are small, absent, or predictable. With this dramatic departure, the expansion and continued evolution of modern mobile devices an opportunity has arisen for much more comprehensive integration of these modern devices into educational environments. Mobile learning is a new research area, that has become an emerging tool for our education system. The mobile learning can be used to enhance the overall learning experience of our students and teachers. This paper discusses the background of mobile learning and how it can be used to enhance the whole eLearning system. The paper presents the M-learning approach as the next generation of eLearning, whereas the next generation of the learning systems will provide easy access and widely available to all who wish to be part of it. The paper also highlights the benefits and future challenges of mobile learning in our educational environments.

Keywords : Mobile Learning, E-Learning, Educational Environments.

TECHNOLOGY OF TEACHING AND LEARNING AT HIGHER SECONDARY LEVEL

Dr. Amrutlal P. Patel

Principal,

Akhand Anand Vidhyabhavan, Ved Road, Surat.

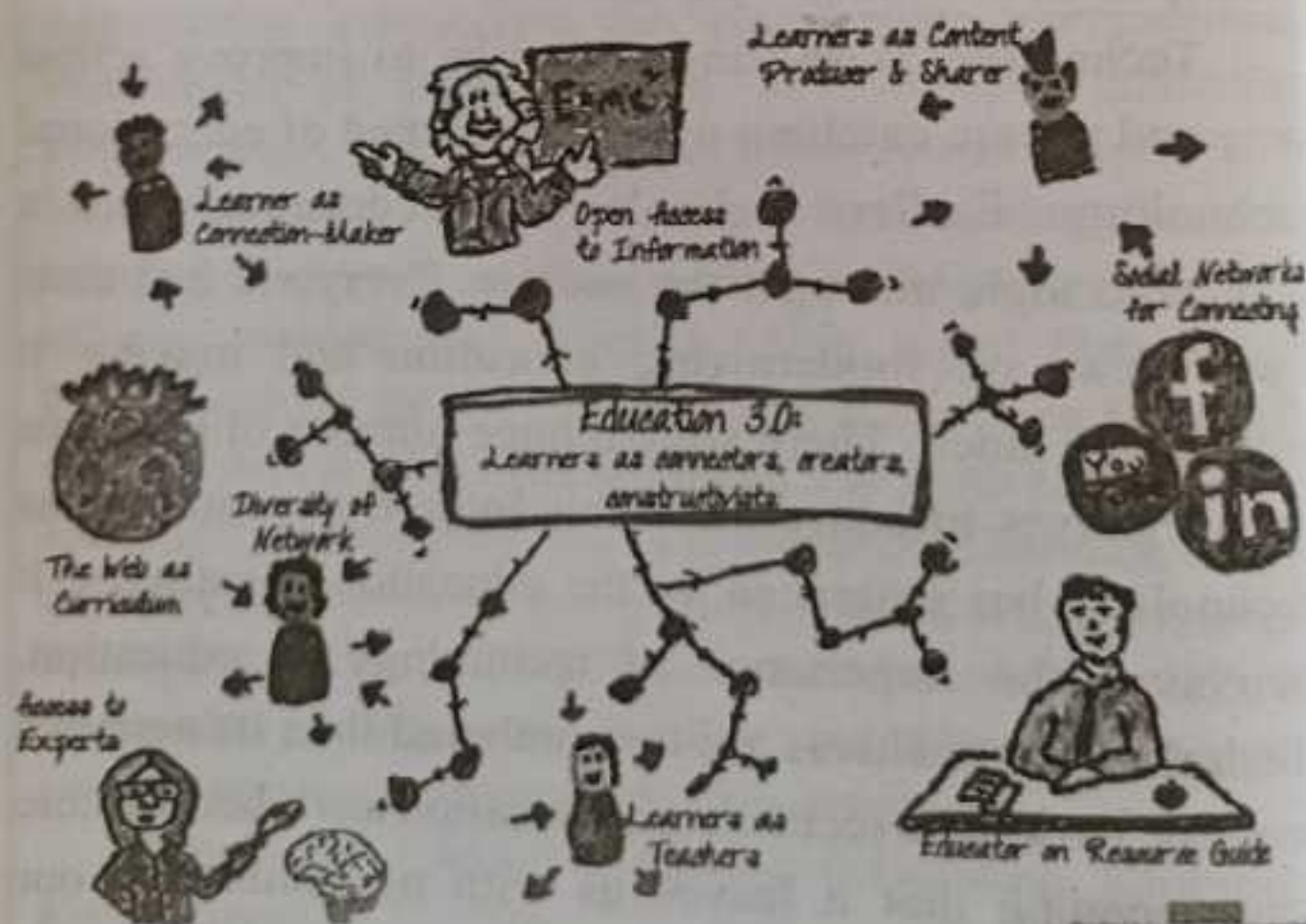
Abstract : Now-a-days we are using so much technology in each and every domain of our lives, for the education as well as household works. It is leaving positive or negative impact on our education and daily life. Relying on modern Technologies appliances like Laptops, Tablets, Smartphones, we are getting habitual.

Technology is causing education to improve across time and we are catching up with the trend of educational technology. Earlier, technology in education was a debatable topic amongst the society. Everyone had their own views on modernizing education and making it technology aided. There were a huge number of positives and negatives to education technology. But, gradually as technology has embraced by the educational institutes, it perceived the importance of technology in education. Technologies' positives are outnumbered than its negative aspects. Now, with technology, education has taken a whole new meaning that it leaves us with no doubt that our

educational system has been transformed owing to the ever-advancing technology. Technology and education are a great combination if it is used together with a right reason and vision.

To enlighten on this topic, I am confident that technology improves education to a great extent and it has now become a need for revolutionizing education for the better. With technology, educators, students and parents have a variety of learning tools are readily available.

Key words: Technology, Teaching, Learning, Higher Secondary Level.

COMMUNICATION REVOLUTION AND THE ROLE OF TELEVISION IN EDUCATION

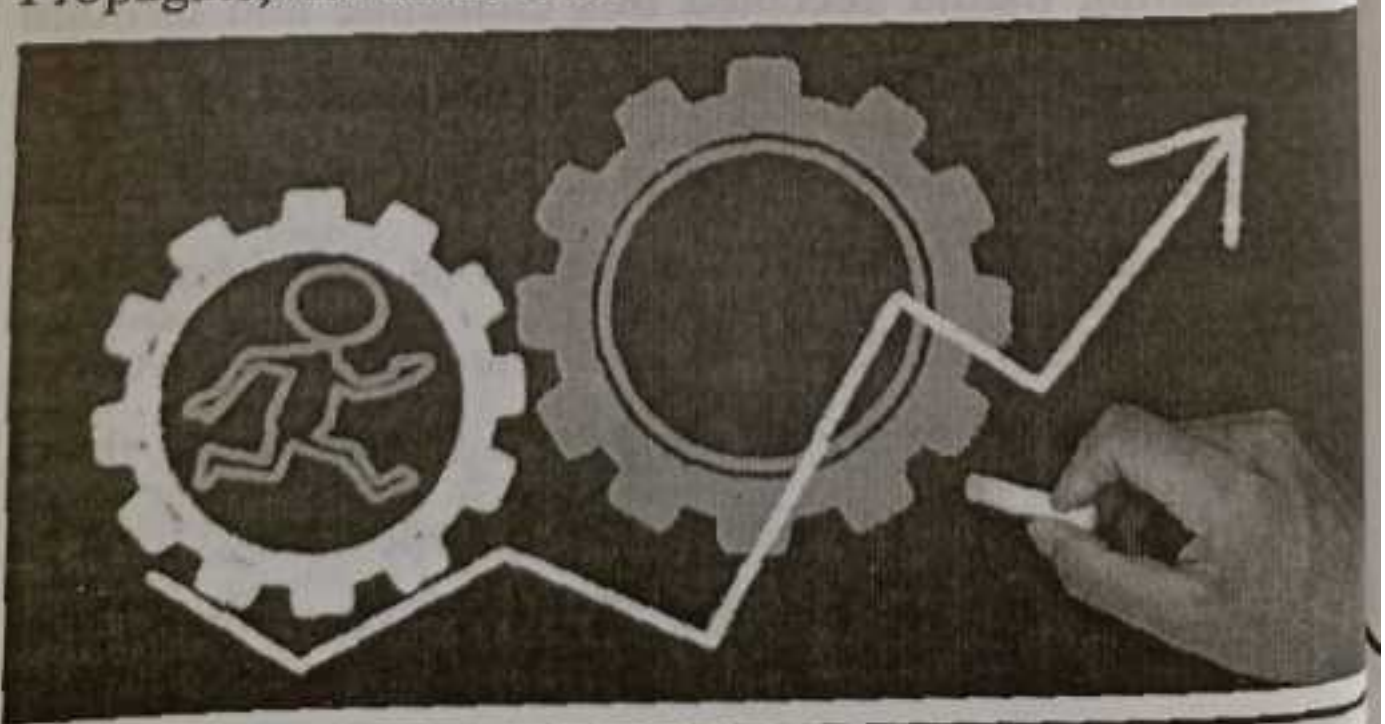
Dr. Priya Saroj
Assistant Professor
University Institute of
Legal Studies,
Chandigarh University,
Mohali (Punjab), India

Mr. Sukhdev Dhanju
Assistant Professor
University Institute of
Legal Studies,
Chandigarh University
Mohali (Punjab), India

Abstract : With the attainment of political freedom, India started its developmental activities through phased planning process and in due course the mass communication was also given proper weight age. Initially the importance was to make the people know about their rights and also to educate them was hard task. But the broadcasting media accepted this challenge and through effective communication means the goal seemed very easy. Ignorance and superstition was at its height when India's got independence. Illiteracy and poverty was also there. So it was really a very difficult task for those who were involved in the process of involving the people to remove all these negative attitudes. In this context it is important to note an observation made by the Study Team on Mass

Communication which was sponsored by Ford Foundation
Over the years, the media was struggling hard to make a
balance between the people and the Government and in the
changing scenario of social customs and development
making people to prepare themselves to face the challenges
was really not an easy task. The role of media in
development is providing people with access to information
that enables them to make sense of their lives, covering
issues relevant to those living in poverty and those at the
margins in society, reasonably reflecting the perspectives of
such people in their coverage. The impact of television on
macro level should be studied in three areas namely
Teacher's Competencies; Student's Competencies; Effects
on general viewers

Key Words : Awakening, Broadcasting, Prejudicial
Propagate, Advertisement

RELATIONSHIP OF STUDENT LEARNING STYLES WITH THEIR INTELLIGENCE QUOTIENT

मार्कंडकुमार आर. मावाणी

लेक्चरर, जिल्ला शिक्षा एवं प्रशिक्षण संस्थान, भरुच, गुजरात राज्य
शोधपत्र सार:

प्रवर्तमान परिप्रेक्ष्य में कक्षा - कक्ष में शैक्षिक कार्य के संबंध में शिक्षक अनेक चुनौतियों का सामना कर रहे हैं। कक्षा कक्ष में शिक्षक समान विषयवस्तु समान तरीके से सभी विद्यार्थियों को एक साथ सीखाते हैं, किन्तु वही विषयवस्तु सभी विद्यार्थी समान तरीके से नहीं सीख पाते। क्योंकि सभी विद्यार्थी एक - दूसरे से अपनी योग्यता, ग्रहणशीलता, सीखने की गति में, सीखने की शैली में, सीखने के समय में अनिवार्य रूप से भिन्न होते हैं। विद्यार्थी अधिगम की प्रक्रिया में किस तरीके को अपने अनुभवों के लिए माध्यम बनाता है, यह जानने के लिए वैयक्तिक भिन्नता के एक पहलु के रूप में प्रत्येक विद्यार्थी की अधिगम शैली का जानना आवश्यक है। साथ ही यह प्रश्न भी उठता है विद्यार्थियों की अधिगम शैली मनोवैज्ञानिक कारक के रूप में उनकी बुद्धिलब्धि से सम्बन्धित है या नहीं? इसी आधार पर प्रस्तुत शोध पत्र में ११वीं कक्षा के विद्यार्थियों की अधिगम शैली का उनकी बुद्धिलब्धि के साथ संबंध ज्ञान करने का प्रयास किया गया है। उद्देश्य के अनुसार गुजरात राज्य के जूनागढ़ एवं राजकोट जिले की उच्च माध्यमिक विद्यालयों के विद्यार्थी को समूहगत न्यायदर्श के रूप में लिया गया था। विद्यार्थियों की अधिगम शैली ज्ञात करने हेतु स्वनिर्मित अनुसूची का निर्माण किया गया और बुद्धिलब्धि ज्ञात करने हेतु कृष्णकांत देसाई द्वारा निर्मित शाब्दिक - अशाब्दिक समूह परिक्षण का उपयोग किया गया था। मध्यमान के आधार पर विश्लेषण से परिणाम स्वरूप पाया गया कि विद्यार्थियों की अधिगम शैलियों का उनकी बुद्धिलब्धि के साथ कोई सार्थक सहसंबंध नहीं है।

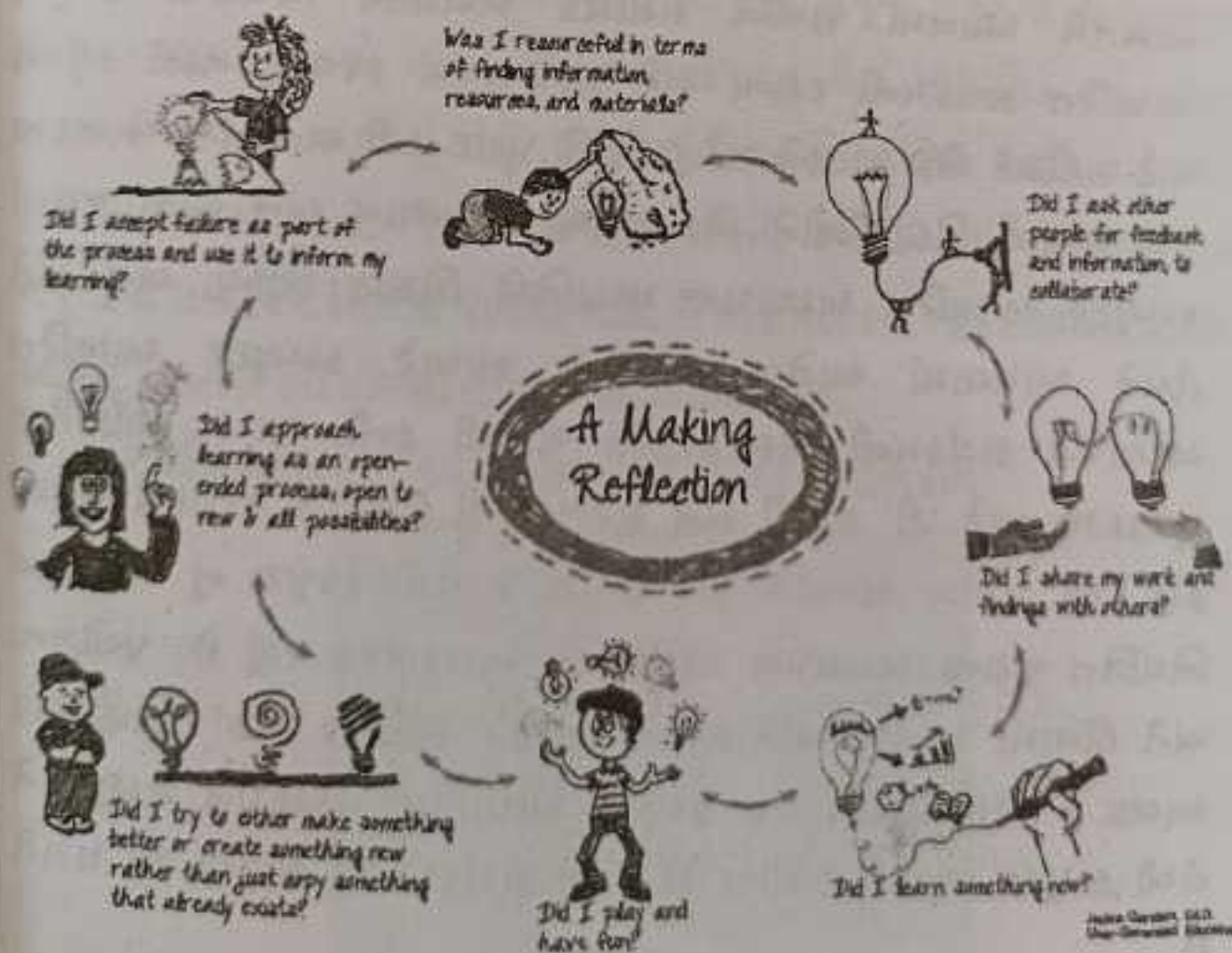
શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં મોબાઈલનો વિનિયોગ

ડૉ. ભાવેશ આઈ. ચાવ
આચાર્ય, શ્રી મહાવી વિદ્યામંદિર ટ્રસ્ટ
બી.એડ. કૉલેજ, પાંડેસરા, સુરત

ટૂંકસાર : વ્યવહારમાં વિવિધ સંશોધનોના પરિણામે માનવજીવન
લાભાન્વિત થતું રહ્યું છે. શિક્ષણક્ષેત્ર પણ તેના પ્રભાવ હેઠળ છે. ૨૧મી
સદીમાં પ્રત્યાયન તકનીકોમાં થયેલ આવિષ્કારોમાં મોબાઈલ ક્રાંતિકારી
ગણાય. પ્રારંભમાં મોબાઈલ અને તે સંબંધી શોધોમાં મર્યાદિત
ઉપયોગની સંભાવનાઓ જણાતી હતી. જો કે છેલ્લા દાયકામાં એન્ડ્રોઈડ,
ઈન્ટરનેટ અને વિવિધ એપ્લિકેશનોના આગમને મોબાઈલના માધ્યમથી
દરેક ક્ષેત્રને મુક્તિમાં લાવી દીધું છે. શિક્ષણ આ પ્રભાવથી કેવી રીતે
બાકાત રહી શકે? મોબાઈલ એક પ્રકારની લત (addiction) છે. જે
વપરાશકારનો સમય, શક્તિ બંને હરી લે છે. પણ મોબાઈલ અંગે એક
તરફ વિચારનાર સૌ કોઈ વિદ્યાર્થીઓને દૂર રાખવાનો આગ્રહ રાખે છે.
સરકારે શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં મોબાઈલને 'NO ENTRY'ના પરિપત્રો
પાઠવે છે. આમ, શિક્ષણ કે શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ જેવા ક્ષેત્રે મોબાઈલ
નુકશાનકારક બને છે, એવી માન્યતા અને અનુભવોમાં સત્ય શું એ
જાણવા 'મોબાઈલ અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ' વિષય પર અભ્યાસ હાથ

ધરવાનું નિર્ધાર્યું. અભ્યાસ અંતર્ગત શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં મોબાઈલનો વિનિયોગ કઈ રીતે કરી શકાય? તાલીમાર્થીઓની અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં મોબાઈલના વિનિયોગની રીતો કઈ કઈ છે? મોબાઈલના વપરાશથી તાલીમાર્થીઓની આંતરક્રિયા અને અભિવ્યક્તિ પર શી અસર થાય છે? તે જાણવાનો પ્રયાસ થયો હતો. આ માટે તાલીમાર્થીઓને મોબાઈલના માધ્યમથી જોડવા પ્રશિક્ષણના વિવિધ ઘટકોમાં મોબાઈલને સક્રીય માધ્યમ તરીકે દાખલ કર્યું હતું.

ચાવીરૂપ શબ્દો: શિક્ષક પ્રશિક્ષણ, તાલીમાર્થીઓ, મોબાઈલ દ્વારા શિક્ષણ.

શિક્ષણમાં આધુનિક અભિગમ : કોમ્પ્યુટર સહાયક કાર્યક્રમની રચના અને અજમાયશ

Jitendra B. Bhimani

Assistant Professor

Shri S. R. Patel B.Ed College

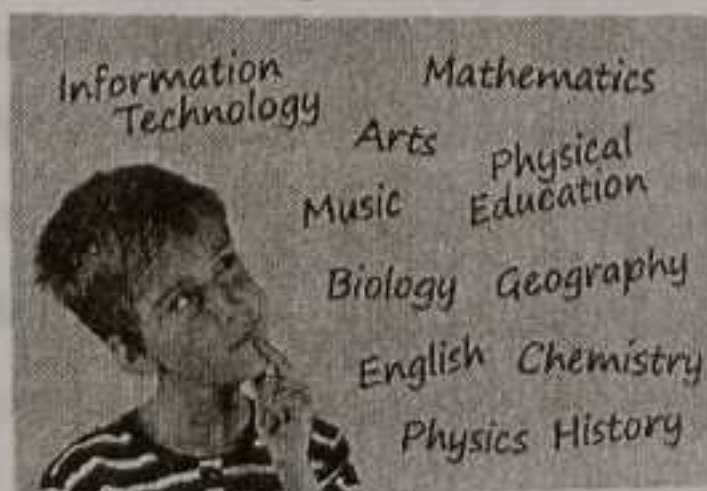
સારાંશ : આદિમાનવ થી માનવીની યાત્રા નિરંતર વિકાસની ચાલતી રહી છે. માનવીએ અન્ય પ્રાણી કરતાં માનસિક વિકાસ ખૂબ ઝડપી કર્યો છે. પથ્થર ઘસવાથી ચાલુ થયેલ યાત્રા હવે સ્માર્ટ ફોન પર આંગળી ઘસીને કામ કરતાં થઈ ગયા છે. આજની શિક્ષણ પ્રથાના માળખાને આપણે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના વિકાસની સાથે સાથે ઓપ આપવોજ રહ્યો. અને આ કારણે શિક્ષણ જગતમાં પણ આવી જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને અનેક સંશોધનો કરવામાં આવેલા છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને સંશોધકે અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં કમ્પ્યુટર આધારિત કાર્યક્રમની રચના અને અજમાયશ કરવાનું નક્કી કર્યું. આ માટે સંશોધકે એક શાળાને સહેતુક રીતે પસંદ કરી અને તેમાં બે સરખા જુથ બનાવી વિદ્યાર્થીઓને એક જૂથમાં વ્યાખ્યાન અને બીજા જૂથમાં કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યાપન પદ્ધતિએ શિક્ષણ આપ્યું. અને અંતે તેમને આપવામાં આવેલ કસોટીના આધારે કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યાપન કાર્યક્રમની અસરકરકતા ચકાસી હતી. પ્રાપ્ત માહિતીના પૃથ્થકરણ માટે 'ટી' કસોટી અને સરેરાશ નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રયોગ ના અંતે કહી શકાય કે પ્રયોગિકજુથ નું અધ્યાપન નિયંત્રિત જૂથના અધ્યાપન કરતાં વધુ અસરકારક રહ્યું છે. પ્રયોગના અંતે લેવામાં આવેલ અભિપ્રાયોને આધારે સંશોધક એક તારણો પર આવ્યા કે વિદ્યાર્થીઓને પણ કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યાપન ગમ્યું અને તેઓ કમ્પ્યુટર આધારિત બીજા એકમના કાર્યક્રમો થી ભણવા રસ ધરાવે છે.

ધોરણ-૯નાં ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયનાં નવા પાઠ્યપુસ્તકો અંગેનાં શિક્ષકોનાં અભિપ્રાયોનો અભ્યાસ

આચતોડા ઘુવલ મુકેશલાલ
સરકારી માધ્યમિક શાળા,
રૂમકીતળાવ, તા. મિઝર, જિ. તાપી.

સારાંશ : પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ-૯નાં ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયનાં નવા પાઠ્યપુસ્તકો અંગેનાં શિક્ષકોનાં અભિપ્રાયોનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો. આ સંશોધનનો હેતુ ધોરણ-૯નાં ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયનાં નવા પાઠ્યપુસ્તકો અંગેનાં શિક્ષકોનાં અભિપ્રાયોનો અભ્યાસ કરવાનો હતો. આ સંશોધનમાં તાપી જિલ્લાની સરકારી અને અર્ધસરકારી માધ્યમિક શાળાનાં ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયનાં ૧૪૧ શિક્ષકોનો સાનુકૂળ નમૂના પસંદગી દ્વારા નમૂનો પસંદ કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રસ્તુત સંશોધનનું ક્ષેત્ર માધ્યમિક હતું. પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારુ પ્રકારનું હતું. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સર્વેક્ષણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં અભિપ્રાયવલિની રચના કરવામાં આવી હતી. નમૂનામાં સમાવિષ્ટ શિક્ષકો પાસેથી માહિતી એકત્રિત કર્યા બાદ ટકાવારી પ્રમાણને આધારે ગણતરી કરી તારણો તારવવામાં આવ્યા હતા.

ચાવીરૂપ શબ્દો : નવા પાઠ્યપુસ્તક, શિક્ષકો, અભિપ્રાય.

ઘોરણ-૬ના અભ્યાસમાં મંદગતિ વિદ્યાર્થીઓના વિકાસ-કૌશલ્યોની અભિવૃદ્ધિ માટેની અધ્યયન વ્યૂહરચનાઓની અસરકારકતા

દિપ્તી ચૌધરી

શિક્ષણ સહાયક,

શ્રી એમ. બી. વામદોત સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, બારડોલી.

સારાંશ: પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઘોરણ-૬ના અભ્યાસમાં મંદગતિ વિદ્યાર્થીઓના વિકાસ કૌશલ્યોની અભિવૃદ્ધિ માટેની અધ્યયન વ્યૂહરચનાઓની અસરકારકતા તપાસવામાં આવી છે. નમુના પસંદગી માટે સહેતુક નમુના પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. સુરત જિલ્લાના માંડવી તાલુકાની ઉચ્ચતર પ્રાથમિક શાળાના ઘોરણ-૬માં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓ પૈકી ૧૨૦ મંદગતિ વિદ્યાર્થીઓને પ્રાયોગિક જૂથ તરીકે પસંદ કરવામાં આવ્યાં હતા. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે તથા સંશોધન યોજના તરીકે 'એક જૂથ પૂર્વકસોટી ઉત્તરકસોટી યોજના' પસંદ કરવામાં આવી છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં અંકશાસ્ત્રીય પૃથક્કરણ માટે ટી-કસોટીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. પ્રાપ્ત માહિતી અને તારણો પરથી સાબિત થાય છે કે અભ્યાસમાં મંદગતિ વિદ્યાર્થીઓના વિકાસ-કૌશલ્યોની અભિવૃદ્ધિ માટે અધ્યયન વ્યૂહરચનાઓની અસરકારકતા વધુ જોવા મળે છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો : વિકાસ-કૌશલ્યો, અધ્યયન વ્યૂહરચનાઓ, અસરકારકતા, માનસિક સ્વાસ્થ્યનો પ્રસન્નતા, સ્વ-નિયંત્રિત અધ્યયન અને શૈક્ષણિક સિદ્ધિસાથેનો સંબંધ.

શિક્ષણમાં રચનાત્મક મૂલવણીની અસરકારકતા

Chetan S. Patel

Asst. Professor,

Jay Jalaram Talimi Snatak Mahavidhaylaya, Thava

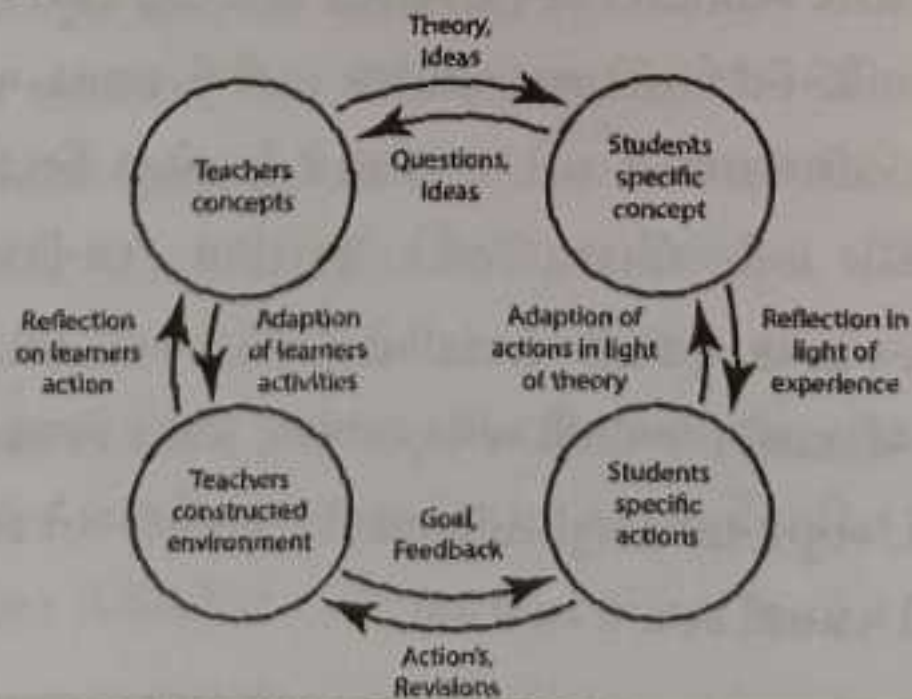
સારાંશ :

માનવ જીવનમાં અધ્યયનનું ઘણું મહત્વ છે. શિક્ષણ પ્રક્રિયા સંબંધિત કેટલાક કૌશલ્યોનો યોગ્ય વિકાસ આવશ્યક છે. મૂલ્યાંકન એ શિક્ષણ પ્રક્રિયાની હાર્દરૂપ બાબત બની રહી છે ત્યારે શિક્ષણ કર્મિઓના રચનાત્મક મૂલવણી અંગેના ખ્યાલો જાણવા જરૂરી છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રયોજકે અધ્યયન પ્રક્રિયામાં રચનાત્મક મૂલવણી કૌશલ્ય અંગેના ખ્યાલો જાણવાનો ઉદ્દેશ રાખેલ છે. જેમાં શિક્ષણ કર્મિઓના રચનાત્મક મૂલવણી કૌશલ્ય અંગેના ખ્યાલોના પ્રાપ્તાંકોમાં તેમની જાતિ, હોદ્દો, શૈક્ષણિક લાયકાત અને તેમની વિદ્યાશાખા જેવા ચલોની અસર પણ તપાસવામાં આવી છે.

પ્રસ્તુત અભ્યાસનું સંશોધન ક્ષેત્ર શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન અને અધ્યયનનું હતું. અભ્યાસનો પ્રકાર વ્યાવહારિક અને સંખ્યાત્મક હતો. પ્રયોજકે સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ પસંદ કરી હતી. નિદર્શ તરીકે જય જલારામ તાલીમી સ્નાતક મહાવિદ્યાલય ધવાના ૯૬-પ્રશિક્ષણાર્થીઓ અને ૩૦-શિક્ષકોની સહેતુક નિદર્શ પદ્ધતિથી પસંદગી કરી હતી. ઉપકરણ તરીકે સ્વ-રચિત ૧૫-વિધાનો વાળા પંચબિન્દુ “રચનાત્મક મૂલવણી માપદંડ”નો ઉપયોગ કર્યો હતો. પ્રાપ્તાંકોને વર્ણનાત્મક અંકશાસ્ત્રીય પદ્ધતિથી મધ્યક, મધ્યસ્થ, પ્રમાણ વિચલન શોધવામાં આવ્યા હતાં. અનુમાનાત્મક પ્રયુક્તિની મદદથી t-કસોટી અને f-કસોટી દ્વારા ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.

અધ્યયન પ્રક્રિયામાં રચનાત્મક મૂલવણી અંગે પુરુષ અને સ્ત્રી શિક્ષણકર્મિઓના ખ્યાલોના પ્રાપ્તાંકોમાં અર્થસૂચક તફાવત જોવા મળ્યો નહતો. તેઓની વિદ્યાશાખા જેવી કે વિનયન, વિજ્ઞાન અને વાણિજ્યના સંદર્ભમાં પણ કોઈ અર્થસૂચક તફાવત જોવા મળ્યો નહતો. જ્યારે તેમના હોદ્દાની દૃષ્ટિએ એટલે કે શિક્ષકો અને તાલીમાર્થીઓના પ્રાપ્તાંકોમાં તફાવત જોવા મળ્યો હતો. શિક્ષકોના પ્રમાણમાં તાલીમાર્થીઓના ખ્યાલો ઓછા સ્પષ્ટ જોવા મળ્યા હતા. જે સૂચવે છે કે તાલીમાર્થીઓને અધ્યયન પ્રક્રિયામાં રચનાત્મક મૂલવણી કૌશલ્ય અંગેના ખ્યાલો વિકસાવવા માટે મહત્તમ પ્રવૃત્તિઓ આપવી જોઈએ. તેઓની લાયકાતના સંદર્ભમાં મળેલ પ્રાપ્તાંકોમાં તફાવત જોવા મળ્યો હતો. જેમાં અનુસ્નાતકની લાયકાત ધરાવતા શિક્ષણકર્મિઓના ખ્યાલો વધારે સ્પષ્ટ જોવા મળ્યા હતા. જે સૂચવે છે કે અધ્યયન પ્રક્રિયામાં રચનાત્મક મૂલવણી કૌશલ્યની સ્પષ્ટતા અને અસરકારકતા માટે ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત મેળવી વધારે ન્યાય આપી શકે. શિક્ષણકર્મિઓએ પોતાના પદ્ધતિશાસ્ત્રના વિષયવસ્તુના સંદર્ભમાં રચનાત્મક મૂલવણી સંબંધિત વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરવી અને તેને અનુરૂપ સંશોધનો પણ હાથ ધરવા જોઈએ.

ચાવીરૂપ શબ્દો : અધ્યયન પ્રક્રિયા, રચનાત્મક મૂલવણી

માનસિક સ્વાસ્થ્યનો પ્રસન્નતા, સ્વ-નિયંત્રિત અધ્યયન અને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથેનો સંબંધ

Shah Jalpa Rajendrakumar
Ph.D. Research Scholar [Education]
Faculty of Education, Gujarat Vidhyapith,
Ahmedabad-380004.

સારાંશ : સારું માનસિક સ્વાસ્થ્ય એટલે વ્યક્તિનું માનસિક સંતુલન, સંતુલિત વ્યવહારો તેમજ આવેશો પર નિયંત્રણ રાખવું (દેશમુખ, 2013, દ્વારા ઉલ્લેખિત પૃ.45). અસરકારક અધ્યાપન-અધ્યયન માટે શિક્ષક અને અધ્યેતાનું માનસિક સ્વાસ્થ્ય યોગ્ય હોવું આવશ્યક છે. માનસિક સ્વાસ્થ્ય વ્યક્તિને પોતાની વાસ્તવિક ક્ષમતાનું ભાન કરાવે છે. તે તાણ, ચિંતા અને હતાશા પર કેવી રીતે નિયંત્રણ રાખવું અને ઉત્પાદકીય કાર્યો કરવા માટે વ્યક્તિને સક્ષમ બનાવે છે. માનસિક સ્વાસ્થ્યની સમસ્યાઓ (ચિંતા, તાણ, હતાશા) શૈક્ષણિક સિદ્ધિને અસર કરે છે. પોતાની જાતે નિયંત્રણ લાવવા માટે માત્ર માર્ગદર્શન પૂરું પાડવું તે સારું માનસિક સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત કરવાનો શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે. સારા માનસિક સ્વાસ્થ્યના કારણે બાળકની શૈક્ષણિક સિદ્ધિમાં નોંધપાત્ર સુધારો અથવા વધારો થાય છે. માનસિક સ્વાસ્થ્યએ જીવનના દરેક સ્તર પર અગત્યનું છે. એટલે કે બાળપણથી યુવાવસ્થા સુધી. પ્રસ્તુત લેખમાં અભ્યાસિકા દ્વારા માનસિક સ્વાસ્થ્યનો અર્થ તેની લાક્ષણિકતા, તેનો પ્રસન્નતા, સ્વ-નિયંત્રિત અધ્યયન, શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથેનો સંબંધ વિશે ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો: માનસિક સ્વાસ્થ્ય, પ્રસન્નતા, સ્વ-નિયંત્રિત અધ્યયન, શૈક્ષણિક સિદ્ધિ.

MOOC : અધતન અને મુક્ત અધ્યયન

Patel Khushbu

Student - M.E

Department Of Education, V.N.S.G.U., Sur

સારાંશ : MOOC એ Massive Open Online Course છે. આ કોર્સ દ્વારા કોઇપણ વ્યક્તિ, ગમે તે સ્થળેથી, અનુકૂળ સમયે ઉંમર અને લાયકાત જેવા નિયમોના બંધન વિના અધ્યયન કરી શકે છે. MOOC એ પરંપરાગત વર્ગખંડનું જે ઓનલાઇન ઈન્ટરનેટના માધ્યમમાં રૂપાંતર એવું કહી શકાય. વિદ્યાર્થી ઓનલાઇન ઈન્ટરનેટના માધ્યમ વડે કોર્સમાં પ્રવેશ મેળવે, શિક્ષકોના રેકોર્ડ વિડીયો લેકચર, વેબસાઇટ પર મૂકેલી માહિતી વડે અધ્યયન કરી શકે છે. ફોરમ અને ચેટ વડે પોતાની મૂંઝવણ દૂર કરી શકે છે. તેમાં ઓનલાઇન ક્વીઝ, સબમીશન સબમીટ કરીને, સોફ્ટવેર તથા સહઅધ્યાયીઓ (Peer Assessment) દ્વારા પરીક્ષણ કરવામાં આવે છે. આ કોર્સમાં નિશ્ચિત કરેલ સમય અને અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કરી પ્રમાણપત્ર અને ડીગ્રી મેળવી શકે છે. મહદંશે આ MOOC પ્રકારના કોર્સ નિ:શુલ્ક હોય છે. વૈશ્વિક સ્તરનું જ્ઞાન મેળવવા અને અધ્યયનની ભૂખ સંતોષવા માટે આ પ્રકારના કોર્સ આશીર્વાદરૂપ છે.

યાવીરૂપ શબ્દો : MOOC, અધ્યયન.

પ્રાથમિક શાળામાં વિદ્યાર્થીઓના શિસ્તભર્યા વર્તન વ્યવહારો

પટેલ કલ્પેશભાઈ ટી.
પ્રશિક્ષણાર્થી (સેમેસ્ટર-૩), શિક્ષણ વિભાગ,
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.

સારાંશ : જીવનનું ઘડતર કરવાનો શ્રેષ્ઠ સમય એટલે વિદ્યાર્થી
જીવન-વિદ્યાર્થીનો બૌદ્ધિક, માનસિક અને શારીરિક વિકાસ કરવો એજ
સાચું શિક્ષણ છે. વિદ્યાર્થીનો સર્વાંગી વિકાસ કરવો એ શિક્ષણનો ઉદ્દેશ્ય
છે. આજનું બાળક આવતીકાલનો નાગરીક છે. તે ભાવિ સમાજનું બાળક
આવતી કાલનો નાગરિક છે. તે ભાવિ સમાજનો નિર્માતા છે. વ્યક્તિના
જીવનના ડગલે ને પગલે શિસ્તની જરૂર છે. શિસ્ત એ સામાજિક પાથો
છે. શાળા એ એક નાનકડો સમાજ છે. શાળા એ સમાજ દ્વારા સંચાલિત
ને સમાજની જ ગણી શકાય એવી સંસ્થા છે. શિસ્ત શબ્દનો સામાન્ય
અર્થ આપણે નિયમપાલન કે આજ્ઞાપાલન એવો કરીએ છીએ. કોઈ પણ
સંસ્થા કે સમાજની નિયમબદ્ધ અને સંવાદી પ્રવૃત્તિ તે શિસ્ત જે નિયમોનું
પાલન કરવાથી શાંતિ અને વ્યવસ્થા જળવાઈ તે શિસ્ત. સામાન્ય રીતે
પ્રાથમિક કક્ષાના બાળકો યંચળ હોય છે. ક્યારેક તેઓ સારા નરસાનો
ભેદભાવ પારખી શકતા ન હોવાથી તેમનાથી ગેરશિસ્ત થઈ જાય છે. જો
શિક્ષકનું અધ્યાપન કાર્ય અસરકારક અને રસપ્રદ ન હોય તો બાળકોને
અધ્યયનમાં રસ પડતો નથી. પરિણામે ગેરશિસ્તના પ્રશ્નો ઊભા થાય
છે.

આવીરૂપ શબ્દો: પ્રાથમિક શાળા, વિદ્યાર્થી, શિસ્ત, વર્તન વ્યવહારો.

અધ્યયન અને અધ્યાપનમાં તકનીકી

Sunilkumar Ramrup Joshi

Head Teacher

Municipal School Board, Ahmedabad

પૌરાણિક સમયમાં ગુરુ શિષ્યને ગુરુકુળમાં ભણાવતા હતા જેમ જેમ સમય પસાર થતો ગયો તેમ તેમ શિક્ષણ પ્રક્રિયામાં ફેરફાર થતો શાળામાં ભણવા લાગ્યા વિદ્યાર્થીઓ આશ્રમના બદલે વર્ગખંડમાં ગયો પુસ્તક, નોટબુક, ચોક, શ્યામફલક અને શૈક્ષણિક સાધનોની અનિવાર્યતા સમજાઈ. શાળા-કોલેજ માટે મોટી મોટી આલીશાન ઇમારતો બનવા લાગી. શાળા વ્યવસ્થા સરકાર અને ખાનગી સંસ્થાઓ વચ્ચે વહેંચાઈ ગઈ. ખાનગી સંસ્થાઓમાં અતિ આધુનિક તકનીકીનો ઉપયોગ કરવામાં હરીફાઈ થવા લાગી. તેના સારા પરિણામો પણ મળ્યા. શૈક્ષણિક તકનીકીનું મહત્વ સમજતા અને સમજાવતા થયા. આજે તો ઘણા શૈક્ષણિક સંશોધનો શૈક્ષણિક તકનીકીને ધ્યાનમાં રાખીને થવા લાગ્યા છે મોટા ભાગના સંશોધનના પરિણામો શૈક્ષણિક તકનીકીનો શાળા શિક્ષકને વધુમાં વધુ ઉપયોગ કરવાની તરફેણ કરતાં જોવા મળે છે. તે ઉપરાંત શાળાનો વહીવટ અસરકારક રીતે કરવામાં તકનીકીનો મહત્તમ ઉપયોગ કરવાની પ્રણાલિકાનો શિક્ષણમાં તકનીકીનો ઉપયોગ કઈ રીતે કરી શકાય તેની ચર્ચા.

શિક્ષણમાં ICT ના કાર્યક્ષેત્રનો વિનિયોગ

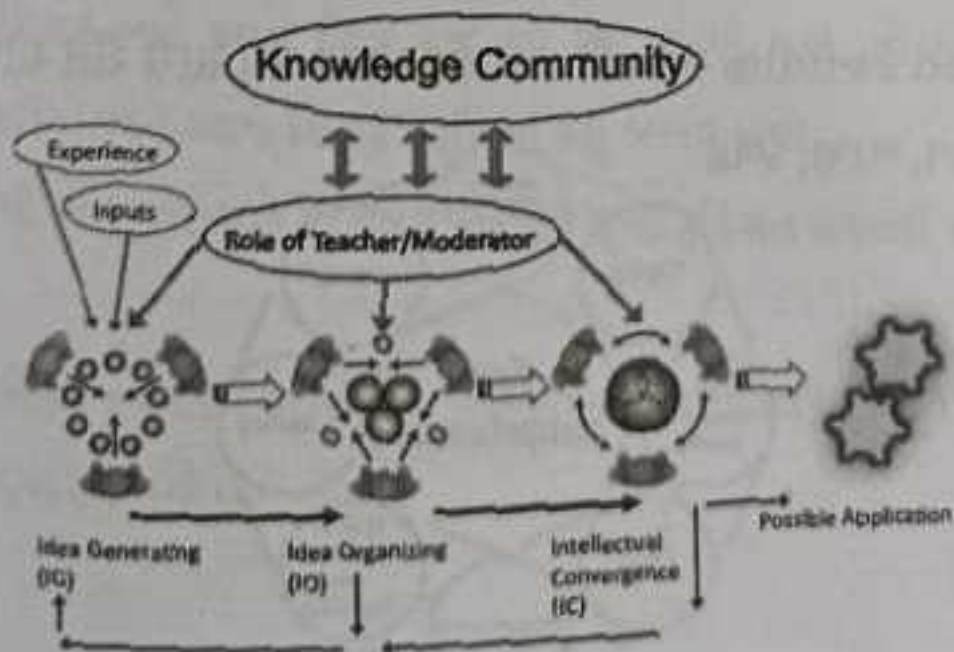
Khyatiben Vyas

Asst. Teacher

Shantnu Vidhyalay English Medium, Anadada

સારાંશ : વર્તમાન સમયમાં ICTનો એટલી ઝડપે વિકાસ થઈ રહ્યો છે કે અમુક સમયાંતરે નવી તકનીકો અથવા નવા સાધનો આવતા રહે છે. આજના બદલાતા યુગમાં શિક્ષણ એ માત્ર પુસ્તકો અથવા ક્લાસરૂમ પુરતું સીમિત રહ્યું નથી. શિક્ષણક્ષેત્રે તકનિકીકરણ એ જરૂરિયાતમંદ માટે એક આશીર્વાદરૂપ બની રહ્યું છે. જેનાથી શિક્ષણની ગુણવત્તા મહદઅંશે સુધરી છે અને જેના કારણે શિક્ષણક્ષેત્રે ICT ના કાર્યક્ષેત્રનો પણ વિકાસ થતો રહે છે. શિક્ષણના કાર્યક્ષેત્રો જેવા કે મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ, અધ્યયન -અધ્યાપન સામગ્રી વિકાસ, જ્ઞાણ સંચાલન અને વ્યવસ્થાપન, સંશોધન, ગ્રંથાલય વગેરે જેવા ક્ષેત્રોમાં ICT નો શિક્ષણમાં વિનિયોગ ઉપલબ્ધ બન્યો છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો : શિક્ષણ, ICT, કાર્યક્ષેત્ર, વિનિયોગ

માધ્યમિક કક્ષાએ અધ્યયન - અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં ICT ના સમન્વયની અસરકારકતાનો અભ્યાસ

Aytoda Roshni Bharatkumar

Assistant Professor,

Bhagwan Mahavir College of Education, Vesu- Surat.

સારાંશ : ૨૧મી સદીમાં શિક્ષણ સહિતના ઘણા ક્ષેત્રોમાં “ટેકનોલોજી”

શબ્દ એક મહત્વવપૂર્ણ મુદ્દો છે કારણકે મોટા ભાગના દેશોમાં ટેકનોલોજી જ્ઞાન ટ્રાન્સફર હાઈવે બની છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં ટેકનોલોજીના સમન્વયને કારણે સમાજ નવપરિવર્તન તરફ આગળ વધી રહ્યો છે, જેને કારણે લોકોની વિચારવાની, કાર્ય કરવાની અને જીવન જીવવાની શૈલી સંપૂર્ણપણે બદલાઈ ગઈ છે. આના એક ભાગ રૂપે શાળાઓ તથા શૈક્ષણિક સંસ્થાઓએ વિદ્યાર્થીઓને તૈયાર કરવાના હેતુથી તથા જ્ઞાનાત્મક સમાજ માં ટકી રહેવા માટે તેમના અભ્યાસક્રમમાં ICT નો સમન્વય કરવો જરૂરી છે.

શિક્ષણમાં ICT ના સમન્વયનો અર્થ સામાન્ય રીતે ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન - અધ્યાપન પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે. હકીકત એ છે કે વિદ્યાર્થીઓ ટેકનોલોજી દ્વારા ટેકનોલોજી આધારિત વાતાવરણમાં વધુ સારી રીતે શીખી શકે છે. ગણિત, વિજ્ઞાન, ભાષા, કળા.

શિક્ષણમાં ટેકનોલોજી અને અધ્યાયન અધ્યાપન

Mr. Ganesh B. Patel

Asst. Professor

Satyam Mahila B.Ed. College, Bharuch.

સારાંશ : ૧૯૭૦ પછી ગુજરાતમાં નવો અભ્યાસક્રમ, પાઠ્યપુસ્તકો, મૂલ્યાંકનની નવી રીત પ્રવેશી, તદ્ઉપરાંત નવું શૈક્ષણિક માળખું આવ્યું. સઘળું નવું પ્રાપ્ત થયું અને હવે નવી રાષ્ટ્રીય નીતિ. પરંતુ અધ્યાપન પદ્ધતિની રીત નહિવત્ બદલાઈ છે! જો શાળા પોતાના વિદ્યાર્થીઓની અપેક્ષાઓ અને શિક્ષણની અસરકારકતાનું મહત્વ નહિ સમજે તો શાળાના વિદ્યાર્થીઓનું સંખ્યાબળ ઓછું થવાની સંભવિતતા અચૂકપણે રહેશે.

આજના યુગમાં સર્વત્ર નાવીન્ય અને પ્રગતિ દૃશ્યમાન થાય છે. આની સાથે કદમ મીલાવવા આપણે જાગૃત થવું જરૂરી ગણાય છે. સમયની સાથે શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમનું પણ નવું આયોજન થયું. જો અભ્યાસક્રમ નવો મળ્યો તો પછી શિક્ષણ ક્યાં? આ બાબત વિચારણા માગી લે છે. માઈકલ યંગે પોતાના એક પુસ્તકમાં શિક્ષક માટે આવું ચિત્ર રજૂ કર્યું છે; અડધી સદી પહેલાના વર્ગોમાં દષ્ટિપાત કરીએ અને આજે શિક્ષક પદ્ધતિમાં કશું જ નવું નથી.

આથી એમ જણાય છે કે શિક્ષક પોતાની જૂની રૂઢિગત પ્રણાલી છોડી શક્યો નથી.

ચાવીરૂપ શબ્દો : અધ્યયન , અધ્યાપન , વર્ગશિક્ષણ, વિશિષ્ટ પ્રકારનાં કાર્યક્રમો, વિચારનો સ્વીકાર.

શિક્ષણમાં સ્માર્ટકલાસની અસરકારકતા

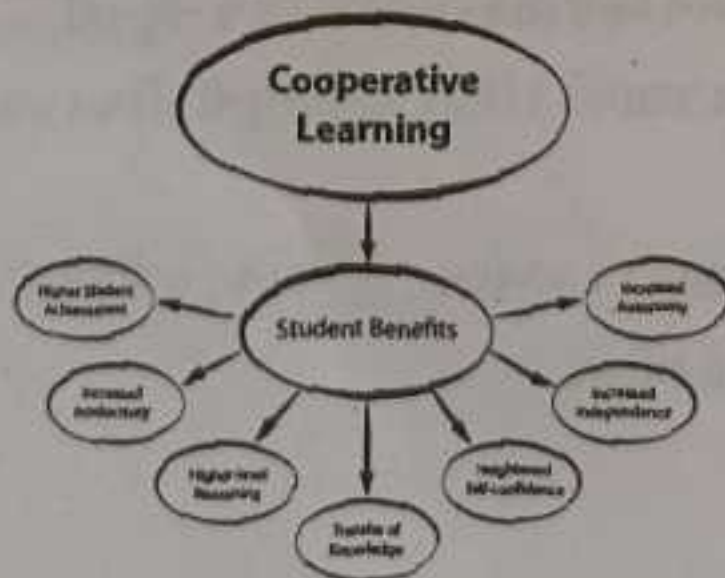
Dr. Dinesh R. Patel

Asst. Professor

S. D. Shethiya College of Education,

Mundra – Kachchh

સારાંશ : સ્માર્ટકલાસ દ્વારા ગુજરાતી ભાષા શિક્ષણની અસરકારકતા તપાસવા માટેનો એક સંશોધાત્મક અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવેલ હતો. આ સંશોધન માટે નવસારીની એ.બી માધ્યામિક શાળાના ૪૦ વિદ્યાર્થીઓ રેન્ડમ પધ્ધતિથી પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમાં ૨૦ છોકરાઓ અને ૨૦ છોકરીઓની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. સંશોધનના ભાગ રૂપે લક્ષ્યકસોટી દ્વારા આંકડાકીય માહિતી એકત્રીત કરવામાં આવી હતી. તેમાં છોકરાઓ અને છોકરીઓના અલગ અલગ જૂથ ઉપર સ્માર્ટકલાસ શિક્ષણની અસર તેઓના ગ્રહણ શક્તિ તથા સમગ્ર રીતે સ્માર્ટકલાસની શું અસર થાય છે તેનું આંકડાકીય માહિતીના પૃથકકરણના આધારે તારણો કાઢવામાં આવ્યા હતા. સમગ્ર રીતે અભ્યાસની દરેક બાબતો ઉપર સ્માર્ટકલાસ દ્વારા અધ્યાપનથી હકારાત્મક અને સારી અસર જોવા મળી હતી. સ્માર્ટકલાસ દ્વારા ગુજરાતી વિષયમાં અધ્યાપન કરાવવાથી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ઉચ્ચ સિધ્ધિ પ્રાપ્ત કરી હતી.

અધ્યયન-અધ્યાપનમાં ટેકનોલોજી

ટંકેલ ગૃતિબેન એચ.

આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસર

સી. એન. પરમાર બી.એડ્. કોલેજ કોલક - ઉદવાડા.

સારાંશ : વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી હરણકાળ વિકાસયાત્રાના કારણે વિશ્વબજામાં કમ્પ્યુટર, સેલફોન, L.C.D, પ્રોજેક્ટર જેવા અર્ધતન ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો ઉપલબ્ધ બન્યાં છે. માનવજીવનનાં પ્રત્યેક ક્ષેત્રને જેમ શિક્ષણક્ષેત્રને પણ પ્રભાવિત કર્યું છે. વર્તમાન સમયમાં શિક્ષણમાં ટેકનોલોજી થકી અનેક આમુલ પરિવર્તનો થયાં છે. આ ઉપરાંત માહિતિની અસરકારકતા અને વૈવિધ્ય રજૂઆત માટે Technology ખૂબજ ઉપયોગી બની છે.

ભવિષ્યમાં ટેકનોલોજી એ શિક્ષણક્ષેત્રની પ્રાથમિક જરૂરિયાત બની રહેશે જેમાં શંકાને કોઈ સ્થાન નથી.

અધ્યયન અને અધ્યાપનમા ટેકનોલોજી

Usha K. Sonigra

Assistant Teacher

Odhav Gujarati School - 4

Abstract : અધ્યયન અને અધ્યાપનમા ટેકનોલોજીએ શિક્ષણ જગતમાં ધરમૂળથી પરિવર્તન લાવ્યું છે. અધ્યયનના પ્રયોગો અને સંશોધનોનો વર્ગખંડમાં નહિવત ઉપયોગ થાય છે ત્યારે શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીએ શિક્ષણની અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં યોગ્ય સુધારા અને વિકાસ કરી અધિકતમ અસરકારક બનાવે છે. જેના દ્વારા અધ્યયનકર્તાના જ્ઞાનાત્મક (Cognitive), ભાવાત્મક (Affective) અને ક્રિયાત્મક (Connective - Psychomotor) એમ ત્રણેય પાસાંનો વિકાસ થાય છે. શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યોને નિશ્ચિત કરવા અને તેને વ્યવહાર પરિવર્તનની ભાષામાં પ્રસ્તુત કરવા માટે ટેકનોલોજી ખૂબ જ મહત્વની છે. ટેકનોલોજી વર્ગ અધ્યાપન કાર્યને નવીનતા અને જીવંતતા બક્ષે છે.

KEY WORDS : અધ્યયન, અધ્યાપન, ટેકનોલોજી

એમ લર્નિંગ : ગમે તે સ્થળે, ગમે તે સમયે અધ્યયન

વળવી અમૃતભાઈ વસંતભાઈ
પ્રશિક્ષણાર્થી, શિક્ષણ વિભાગ,
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

સારાંશ : પ્રત્યાયન ટેલિકોમ અને તેમાં પણ વિશેષ તો મોબાઈલ ફોન દ્વારા જબરજસ્ત ક્રાંતિ આવી છે. મોબાઈલ ફોન દ્વારા વ્યક્તિ ગમે તે સ્થળે થી એકબીજા સાથે સંપર્કમાં રહી શકે છે. કમ્પ્યુટર-લેપટોપ કરતાં કિંમતમાં સસ્તાં છતાં પણ તેના જેટલા જ કાર્યો કરી શકવાનાં કારણે, ઇન્ટરનેટ સુવિધાયુક્ત હોવાથી અને ગમે ત્યાં, ગમે ત્યારે ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરી શકાતો હોવાથી મોબાઈલનો ઉપયોગ અધ્યયન માટે હાલમાં વધતો જાય છે. મોબાઈલ ઉપકરણ અત્યંત નાનાં કદનું અને બેટરીથી કાર્ય કરતું હોવાથી વ્યક્તિ તેને પોતાની સાથે ગમે ત્યાં લઈ જઈ શકે છે, પરિણામે તેની મદદથી ગમે તે સ્થળેથી અધ્યયન થઈ શકે છે. વિદ્યાર્થીએ મોબાઈલ પર ફક્ત માહિતી મેળવવા જ નથી, પરંતુ તેની સાથે આંતરક્રિયા કરે છે. ચેટિંગ, ઓડિયો-વીડિયો કોલ વગેરે અહીં શક્ય છે. મોબાઈલની મદદથી શિક્ષક-વિદ્યાર્થી, વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થી પ્રત્યાયન કરી સહાયકારી ઢબે અધ્યયન કરી શકે છે. મોબાઈલ લર્નિંગમાં મોબાઈલ ડિવાઈસનાં નાનાં કદની મર્યાદાનાં કારણે તેની મદદથી પરંપરાગત વર્ગખંડની અવેજીમાં શિક્ષણ ન કરાવી શકાય, પરંતુ પરંપરાગત શિક્ષણની સાથે સાથે મિશ્ર સ્વરૂપે તેનો ઉપયોગ થઈ શકે. ફ્લિપ્ડ ક્લાસરૂમના સ્ટ્રક્ચરથી વિદ્યાર્થી વર્ગખંડમાં થતી પ્રવૃત્તિઓ, શૈક્ષણિક કાર્યને વિદ્યાર્થી મોબાઈલ પર અધ્યયન કરી શકે છે. તે પોતાના સમયે, કોઈપણ સ્થળે એમ. લર્નિંગ કરી શકે છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો : એમ. લર્નિંગ, ગમે તે સ્થળે, ગમે તે સમયે,

શિક્ષણમાં મોબાઈલ લર્નિંગનો વિનિયોગ

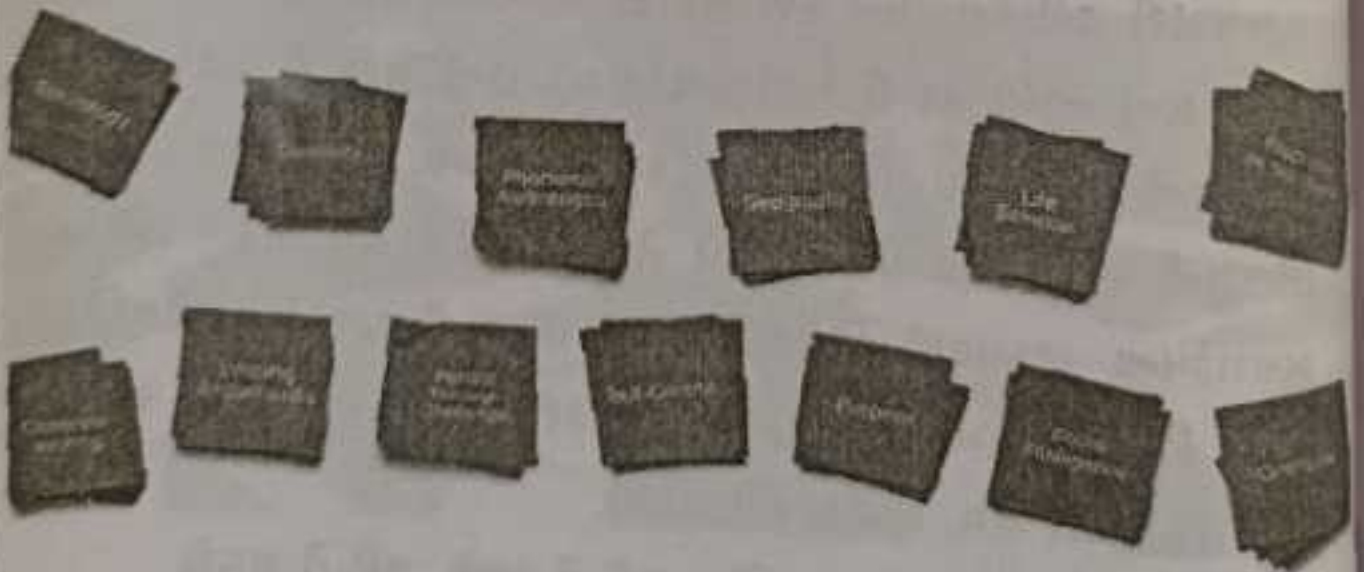
Priyankaben Y. Sontakke

(M.Com, M.Ed)

Priyanka.sontakke777@gmail.com

સારાંશ : મોબાઈલ લર્નિંગએ અધ્યયન-અધ્યાપનની એક નવીન પદ્ધતિ છે. અહીં મોબાઈલનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ કેટલોક અસરકારક નીવડી શકે તે બાબતને વધુ સ્પષ્ટ રીતે સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. મોબાઈલ એવી ટકનોલોજી છે જેમાં કમ્પ્યુટરની બધી જ સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ છે. મોબાઈલ લર્નિંગ વિદ્યાર્થી સ્થળાંતર કરતા કરતા ભણી શકે છે. તેના લક્ષણોમાં વાયરલેશ સાધન, સહાયકારી, પોર્ટેબલ સાઈઝ, માહિતીનું કાયમી પણું, વજનમાં હલકું, ખાનગી જેવા ઘણા લક્ષણો અહીં જણાવવામાં આવ્યા છે અને શિક્ષણમાં મોબાઈલ લર્નિંગના ફાયદા, ગેરફાયદા, તેમજ શિક્ષણમાં મોબાઈલ લર્નિંગનો વિનિયોગને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

ચાવીરૂપશબ્દો : મોબાઈલ લર્નિંગ

આગામી પેઢીના અધ્યયન અને અધ્યાપન અભિગમો

પ્રો. કેતુલનાથ કે. પરમાર

અધ્યાપક સહાયક

સરદાર પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, બાકરોલ

સારાંશ : વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની હરણફાળને લીધે શિક્ષણક્ષેત્રે શિક્ષણ પ્રણાલીમાં, અભ્યાસક્રમમાં, શિક્ષણ પદ્ધતિઓમાં, શિક્ષણના ઉદ્દેશો અને શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં પણ પરિવર્તન આવ્યા છે. શિક્ષણની વર્તમાન પરિસ્થિતિનું ચિંતન કરી શિક્ષણનું ભાવિ આયોજન કરવું તે શિક્ષણ વ્યવસ્થા. આવનાર શિક્ષણનાં લક્ષ્યાંકો એનો ઘાટ, એની કાર્યપદ્ધતિઓનું સ્વરૂપ આવું હશે. એ ચાર લક્ષ્યાંકો તરફ દોરી જતું શિક્ષણ હશે. Learning to Be, Learning to Do, Learning to Learn, Learning to Live. તેની સાથે સાથે આભાસી વર્ગખંડો, ઈ-લર્નિંગ, સ્માર્ટક્લાસરૂમ, કમ્પ્યુટર તકનીકનો વધુ ઉપયોગ, વિદેશી શિક્ષણમાં વધારો .વિદ્યાર્થીઓના કૌશલ્યો અને આવડત પર ભાર, દૂરવર્તી શિક્ષણમાં વધારો વગેરેનો વ્યાપક પ્રમાણમાં ઉપયોગ કરવાની જરૂર છે. આમ, આવનાર પેઢીની શિક્ષણ વ્યવસ્થા સામાજિક અને આર્થિક નવનિર્માણના સાધન તરીકે એક અગત્યનું પરિબળ બની રહેશે. શિક્ષણનું અનુઆધુનિકરણ શિક્ષણશાસ્ત્રીઓ અને શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીસ્ટોના દ્રષ્ટિકોણ, પરિવર્તન, શિક્ષણમાં અદ્યતન ટેકનોલોજીનો વિનિયોગ, સમાજોપયોગી અને જીવનલક્ષી અભ્યાસક્રમો શિક્ષણને અને આર્થિક સામાજિક સાધન તરીકે ઉપસાવી શકશે.

શબ્દો:- શિક્ષણ, શિક્ષણ વ્યવસ્થા

NEXT GENERATION EDUCATION SYSTEM

Sanjay K. Patel
Asst. Teacher

Smt. L. P. D. Patel Sarvajanic Vidyalaya, Punagam, Surat.

સારાંશ : સમયની સાથે જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં પરિવર્તન આવે છે. શિક્ષણનું ક્ષેત્ર પણ એમાનું એક છે. ગુરુકુળ પરંપરામાંથી આવનારી પેઢીનું શિક્ષણ હાઈટેક બની રહ્યું છે. શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં કમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ, ટેબલેટ, મોબાઈલ, સોફ્ટવેર, એપ્સ, ઇન્ટરેક્ટિવ બોર્ડ, યુ-ટ્યુબ વગેરે જેવા નવા શિક્ષણના સાધનોનો જમાનો આવી રહ્યો છે. એ સાથે વર્ચ્યુઅલ યુનિવર્સિટી, ઇ-લર્નિંગ, ડિજિટલ લાઈબ્રેરી, આર્ટિકિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, પર્સનલાઈઝ એજ્યુકેશન વગેરે જેવી નવી શિક્ષણની સંકલ્પના સાકાર થઈ રહી છે અને થશે. જેના દ્વારા શિક્ષણ પોતાના સ્થળે, સમયે અને છેક અંતરિયાળ વિસ્તાર સુધી પહોંચશે. પરંપરાગત શિક્ષણ પદ્ધતિને બદલે બાળકની સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય વિકસે તેવી શિક્ષણ પદ્ધતિ, શિક્ષણ પ્રણાલી અસ્તિત્વમાં આવશે. જે બાળકને માત્ર માહિતી પૂરી નહીં પાડે તેને અનુભવો પુરા પાડી શિક્ષણને વ્યક્તિગત બનાવશે, વાસ્તવિક અને વ્યવહારુ શિક્ષણ આપશે. પ્રતિભાશાળી શિક્ષકોની ભરતી માટે ITS જેવી જાહેર પરીક્ષા પદ્ધતિ આવશે. વિદ્યાર્થી જાતે શીખતો થશે અને આજીવન વિદ્યાર્થી બની રહેશે. આ બધા વચ્ચે શિક્ષકની ભૂમિકા તો રહેશે જ પણ તે Facilitator બનશે. શિક્ષક ભલે ટેકનોલોજી વડે હાઈટેક બને પણ મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણ પુરું પાડવા પર પણ ભાર આપવો જ પડશે તો જ વ્યક્તિ, રાષ્ટ્ર અને સમગ્ર માનવ જાતનું કલ્યાણ થશે.

Key Words વર્ચ્યુઅલ યુનિવર્સિટી, ઇ-લર્નિંગ, આર્ટિકિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, પર્સનલાઈઝ એજ્યુકેશન

Dharmendra Raj

Mo.: 98241 52375

Babloo Mobile

સરળ હપ્તે મોબાઈલ મળશે.

જી.આઈ.ડી.સી, અંકલેશ્વર. MO.: 73834 26888

મેઘના એમ્પાચર, ગડખોલ પાટીયા, અંકલેશ્વર. MO.: 83474 26888

ઓ.એન.જી.સી. સર્કલ પાસે, સ્ટેશન રોડ, અંકલેશ્વર MO.: 73599 26888

BEST COMPLIMENTS FROM

JP GROUP

EXPANDING POSSIBILITIES

MANUFACTURING RANGE

Tape Extrusion | Tape Winder | Lamination | Circular Weaving | Printing | Bag Conversion
| Monofilament | Strapping Line | Cast Film Line | Sheet Line | Washing Line | Recycle

ADDRESS : C1B - 1034 to 1037 GIDC Industrial Estate, Bharuch, Gujarat - 393002, INDIA.
Email : info@jpe.in | www.jpe.in

College of Education KHAROD &
Setu Alumni Association of College
of Education Kharod &
Council for Teacher Education